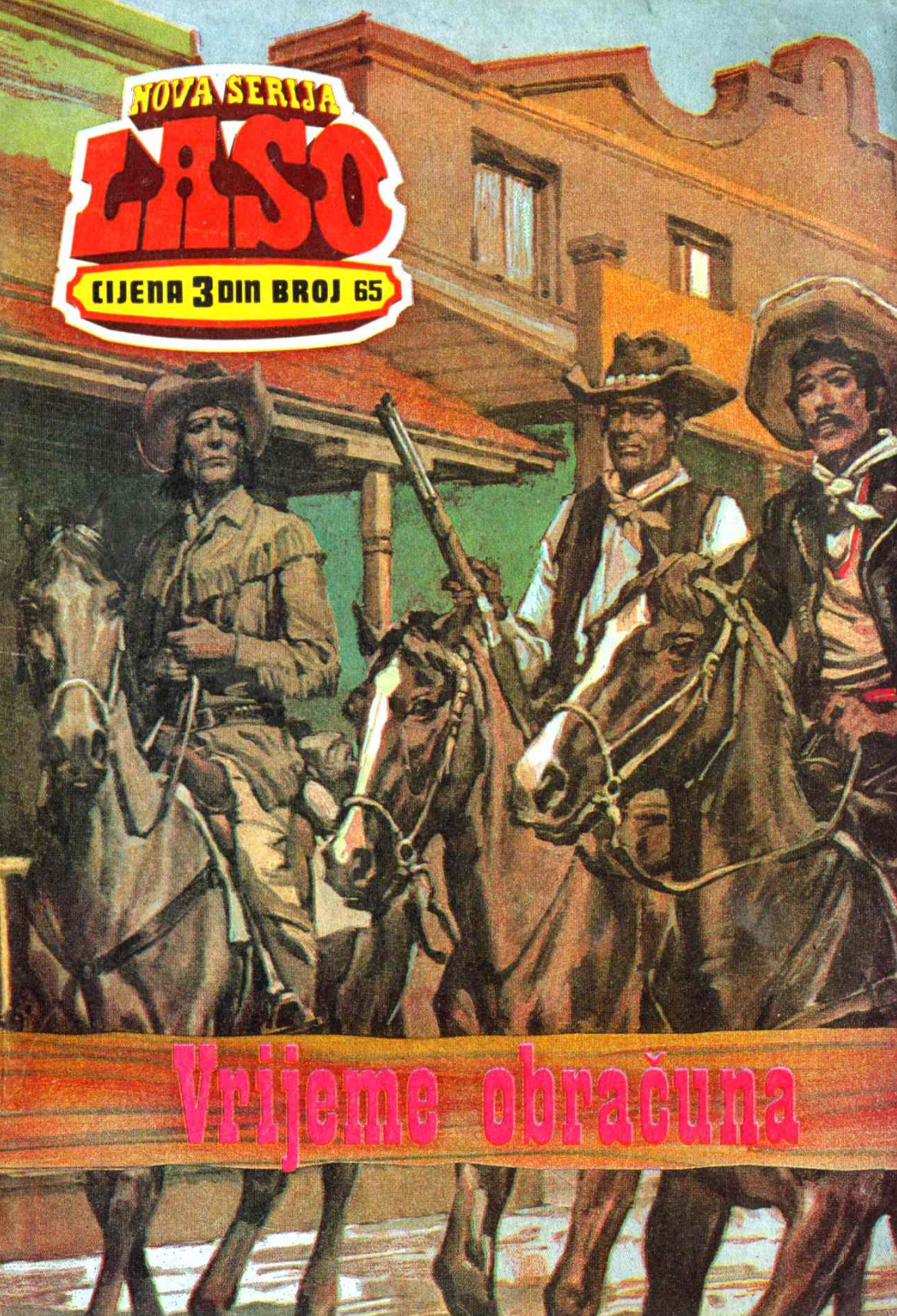
NOVA SERIJA
LASO
CIJENA 3 DIN BROJ 65
Vrijeme obračuna

F. GLASER

VRIJEME OBRAČUNA

»Laso« Nova serija 1974.

Preveo: Tomislav Odlešić

»Laso« — Izdavač OOUR izdavačke djelatnosti »Vjesnik«, Zagreb, Ljubice Gerovac 1 — Glavni i odgovorni urednik: Borivoj Jurković — Tisak: OOUR novinsko-revijalna štamparija i OOUR TMG »Vjesnik«, Zagreb, Ljubice Gerovac 1 — Zagreb 1974.

Copyright (sva prava za Jugoslaviju): VJESNIKOVA PRESS AGENCIJA, Zagreb

Cijena 3 d. Za inozemstvo: DM 1,40; ASCH 8; SFRS 1,60; HFL 1,30.

Oslobođeno plaćanja poreza na promet mišljenjem Republičkog sekretarijata za prosvjetu, kulturu i fizičku kulturu SRH broj 2035/2 — 1973. od 26. XI 1973.

I

Glas u crno odjevena čovjeka zaškripa kao drvena vješala kad se popeo kraj osuđenika na postolje.

Hanku Hartu svezali su ruke. S poprečne grede visjela je omča.

Nekoliko je stotina očiju bilo upereno u mršavo i naborano lice osuđenoga na smrt.

Vješala na istočnom rubu naselja koje je, čim je otkriveno zlato, dobilo ime Big Bonanza, bila su sastavni dio zemunica i daščara, jeftine krčme i kockarnica pod šatorom na pješčanoj čistini u sredini.

Toga vedrog proljetnog dana trebalo je da jeziva vješala treći put u povijesti naselja ispune svoj zadatak.

Koščati čovjek, koji je gologlav stajao iza osuđenika, postao je krvnik kako bi se izvukao iz kartaških dugova. Za njega je stotinu dolara, koje je čovjek u crnome, gradonačelnik Saul Malone, obećao za taj sablasni posao, bilo pravo bogatstvo, jer se pokazalo da njegova parcela ne vrijedi baš ništa. Ona jedna jedina vrećica zlatne prašine, što ju je uspio ispiranjem izvući iz potoka Nugget, završila je u spretnim rukama jednog kockara.

Saul Malone skine crni cilindar i, praveći se skromnim i poniznim, prinese ga prsima. Sudeći prema riječima, obraćao se osuđeniku, no govorio je zapravo svim tim znatiželjnicima koji nisu htjeli ni za živu glavu propustiti javno pogubljenje.

— ... i tako smo porota, sastavljena od časnih ljudi iz Big Bonanze, i ja, ovdašnji gradonačelnik, ustanovili da si ti, Hank Hart, kriv za smrt Spuddyja Cubitta. Kucnuo je čas tvog ispaštanja, i ja te predajem, kao što mi nalaže dužnost, krvniku koji će izvršiti svoje i objesiti te.

Na osuđenikovu naboranom licu ne pomakne se nijedan mišić.

Kao da je pogledom tražio nešto u daljini, daleko iza onih plavih montanskih brda što su dobila čudno ime Crazy Mountains.

Gradonačelnik pokrije ćelavu glavu sjajnim cilindrom i kimne krvniku, koji položi osuđeniku ruke na rame i okrene ga kao što se samo od sebe okreće strašilo za ptice od slame i krpa.

Hank Hart, čini se, opraštao se od modrih brda i daljine jer je već zaklopio oči.

Znao je da mu više nema spasa, ali nije moljakao niti pokazivao strah.

Krvnik posegne za omčom.

U tom času Hank otvori usta. Uostalom, imao je pravo da progovori prije smrti. Dovikne gomili koja je buljila u njega:

— Nisam ubio Spuddyja Cubitta!

Uznemireno i žurno, kao da želi spriječiti da kandidat smrti kaže još nešto, krvnik mu navuče omču preko glave i stegne je.

Tada skoči s postolja, visokoga oko metar, i žustro odgurne u stranu postolje pod Hankovim čizmama.

Čovjek s omčom oko vrata trzne se nekoliko puta, a onda se smiri kao lutka na užetu ...

— Prisustvovao sam već desetak puta vješanju pa sam vraški siguran, Jim, da je Hank umro odmah, zbog lomljenja šije — reče kopač zlata.

Jim natmureno kimne.

— Da, Asa — odvrati. — Slomio je šiju. Shet Kilker zna svoj posao.

Namigne jednim okom, dok je drugim promatrao mrtva osuđenika na vješalima.

— Ne samo Shet Kilker. Uvjeravam te, svi koji rade za Saula Malonea izvrsno znaju svoj posao, što ne znači da neće prije ili kasnije pogriješiti — prošapće Asa, kojem nitko nije znao prezime, pa ni njegov prijatelj Jim.

— Što hoćeš time reći?

Asa zatrese glavom.

— Ne pitaj me — odgovori — u ovom trenutku, Jim. U ovom naselju ima stotinu ušiju koja osluškuju za Saula Malonea. Šuti, on će održati još jedan govor.

Činilo se da će se Saul Malone obratiti gomili jer je opet prišao vješalima.

Teatralno, kao propovjednik koji želi zagrliti svoju voljenu općinu, raširi ruke. Zasja nekoliko zlatnih zubi kad se ozbiljno osmjehnu.

— Prijatelji i stanovnici Big Bonanze! — uzvikne svečano, a onda zašuti jer je opazio da skup više ne obraća pažnju na njega.

Lako otkrije uzroke jer su svi gledali prema trojici jahača koji su se iznenada pojavili.

Ta su se trojica doimala neobično, svaki na svoj način. Pa ipak, činilo se da pripadaju zajedno ili ih veže zadatak.

Još maloprije zaklanjao ih je velik šator u kojem se nalazila kockarnica, zato ih nitko nije vidio kako se približuju. Najednom su se pojavili tu, kao da su izronili iz zemlje.

Sva trojica imali su izvrsne konje, što odmah izmami pohvale gomile.

Jahač u sredini bio je vitak i plećat. Lice mu je bilo obrijano i preplanulo, a ledene sive oči samouvjereno su gledale oko sebe i ocjenjivale situaciju. Čvrsto je stisnuo usnice, tako da su se pretvorile u crtu i stvarale trokut s borama što su se urezale od nosa do kutova usana.

Bio je neupadljivo odjeven, kao običan kauboj. O bokovima dva revolvera, u navlaci na sedlu vinčesterka. Meci su se svjetlucali ne samo u opasaču nego i u široku redeniku preko prsiju.

S njegove desne strane jahao je čovjek koji je izgledao kao da upravo jaše radi zabave kroz glavnu ulicu San Francisca ili Bostona.

Njegovo malo, tamnoputo lice, bilo je znojno. Oči, što su svjetluca-

le kao izglačan mramor, bile su crne, imao je tanak brk.

Da se nalazio za zelenim kockarskim stolom svatko bi naslutio da te ruke u rukavicama stvaraju čuda s kartama i lako izvlače pare iz džepova benama i naduvenim početnicima.

Treći jahač bio je melez. To se moglo lako razabrati po njegovoj plavkastocrnoj kosi i ukrasnoj čeonoj vrpci. Koža mu je bila bakrenosmeđa. Njegovo je držanje u sedlu odavalo da je izvanredno gibak.

Jim i Asa uvijek su rado primali nove dojmove. Budući da je čovjek na vješalima bio nepovratno mrtav, obratili su pažnju živima.

— To je melez, ima indijanske krvi — promrmlja Asa.

— To nije teško pogoditi — odvrati Jim.

Asu su zanimala i ostala dvojica.

— Što misliš o onoj dvojici kraj njega? — zapita.

— Ako je netko od njih trojice vođa, onda je to onaj u sredini — progunđa Jim.

Asa srdito iskrivi lice.

— To vidim i ja. Zanima me onaj s crnim brčićima. On se nije rodio u ovim brdima.

Jim se naceri.

— Na Missouriju možeš sresti milijune iz toga soja.

— Možda si se prevario u brojanju?

— Dobro, ima ih najmanje stotinu tisuća, ili tisuću u jednom gradu. Da se kladimo da je kreol?

— A što je kreol?

— Također mješanac, u kojem ima francuske ili španjolske krvi.

— Da se okladimo i upitamo ga je li to istina?

Jim umorno zatvori oči.

— Ti si blesaviji od magarca — progunđa. — Radije pitaj vraga da li ima u paklu hladnoga piva negoli kreola odakle stiže i kamo ide. Ti se momci suviše spretno služe nožem.

Njihovo brbljanje prekine škripavim glasom gradonačelnik koji je još uvijek širio ruke. Istina, nije imao što kazati, ali je svečano zatrubio:

— Vratite se na svoj posao, prijatelji, ili popijte pivo! Pravda je i ovaj put pobijedila.

Gomila, iz koje su trojica jahača stršila kao stijenje usred mora, napokon se pokrene.

Onaj jahač koji se nalazio u sredini tako je stezao uzde da su mu pobijeljeli zglobovi prstiju. Lice mu je izgledalo beživotnije nego lice obješena čovjeka, kojeg su krvnik i njegov pomoćnik skidali s vješala.

Kreol polako okrene glavu prema njemu.

— Što ti je, Mike?

Pitanje privuče i melezov pogled. Obojica su naslutili čudnu napetost u prijatelju.

— Objesili su mi oca — odgovori Mike.

Na melezovu koščatom licu pomaknu se samo tanke usne.

— Vrijeme za ubijanje?

Mike lagano zatrese glavom i prošapće:

— Prije ili kasnije morat ću ubijati Osamljeni Vuče, ali još nije kucnuo trenutak.

Kreolu su se trzali mišići na jagodičnim kostima.

— Ne zvao se ja Alvaro Martel ako te razumijem. Hej, budi malo jasniji, Mike Hart.

Mike Hart sklopi oči.

— S vješala skidaju mog oca — šapne. — U ovom se naselju događaju grozote.

Kreol naglo puhne.

— Najgroznije je to što ti mirno stojiš i gledaš. Kako možeš?

Mike Hart slegne ramenima.

— Još nije moj trenutak — promrmlja. — Slušaj me, Alvaro, i ti, Osamljeni Vuče, dogodilo se zlo i ja moram saznati kako se to zbilo. Od sada sam Mike Filby.

Kreol podigne obrve.

— Nom de guerre? — zapita na jeziku svoje majke, Francuskinje.

— Da, ratno ime, ako naselje bude protiv mene.

Melez se namršti.

— Tvoj jezik govori pogrešne riječi. Govori o tebi, a ne o nama. Imam li pravo, Alvaro?

Kreol žustro kimne.

— Svakako, glavu dajem da je tako. Monty, što sada misli Mike? Pitam te to zato što te nazvao tvojim plemenskim imenom, a to čini samo kad je vrlo ozbiljan i kad nešto namjerava.

Osamljeni Vuk, kojeg su najčešće zvali Monty, zamišljeno je gledao pred sebe.

— Osamljeni Vuk njuši krv. Vođa kreće stazom krvne osvete — izjavi prihvativši način govora svog plemena, što mu se događalo kad bi se prisjetio rodnog sela na sjevernoj granici Montane.

Kreol ga je tek napola slušao.

— Ništa ne razumijem — reče tiho, a njegov se vranac približi Mikeovu vrancu.

Mike ga pogleda.

— Što ne razumiješ, Alvaro?

Alvaro Martel oblizne brčiće.

— Nikada mi neće biti jasno kako netko, vidjevši oca na vješalima, može ostati hladan kao led na planinskim visovima. Zaboga, Mike, zar u tebi nema osjećaja?

Odgovor je bio zagonetan:

— Ima ih previše, Alvaro. Milije bi mi bilo da me sada ostavite na miru.

Alvaro razrogači oči.

— E, slušaj me, Mike! Projahali smo kroz ta prokleta brda, preko svakakvih gudura, ali ne vjerujem da si zbog toga poludio.

— Ovo se tiče samo mene. Ako vas budem trebao, obavijestit ću vas.

Alvaru se suze oči.

— Izazvat ćemo sumnje ako se budemo kočeperili. Što predlažeš?

— Treba da potražimo krov nad glavom.

— Što to znači? Poljski krevet u spavaonici pod šatorom, kao što je uobičajeno.

— To bi bilo loše — promrmlja Mike. — Kad se već ne mogu odvojiti od vas, treba da porazgovaramo o svemu. Najprije se moramo riješiti konjâ. Monty, potraži neko mjesto gdje bismo mogli prespavati. Dovoljna je neka rupa koju možemo prekriti šatorskim platnom ili daskama.

Monty sklizne sa sedla i pomiješa se sa stanovnicima naselja.

Alvaro se približi njegovu konju i uzme uzde.

— Dakle, potražimo obor — progunđa.

II

Jedini užitak staroga kopača zlata Asa bile su dvije-tri čaše piva za šankom u krčmi i slušanje razgovora s lijeve i desne strane.

Međutim, taj mu je užitak iznenada pokvaren.

Netko ga snažno udari odostraga u rebra i grubo mu naredi da se makne u stranu:

— Trista mu gromova, sine kuje i kojota, gubi se odavde. Tornjaj se na groblje, stari jarče. Trebalo bi da si ondje već godinama. Makni mi se s očiju, smrdiš!

Asu je posebno zaboljela ova posljednja tvrdnja jer je, suprotno većini stanovnika naselja, polagao veliku pažnju na čistoću i uredno odijevanje.

Žustro se okrene prema izazivaču i zaboravi da više nije onako hitar kao u stara vremena.

Sin kuje i kojota!

Ta uvreda natjera mu krv u lice, a pred očima mu zatreperi crvena maglica. Ugleda drsko lice koje se cerilo.

Sjećao se toga lica sa stratišta; vidio ga je iznad gomile. Taj je čovjek navukao starom dobrom Hanku omču na vrat i objesio ga. Istina, obavio je to spretno, no time nije mogao pridobiti ničiju naklonost. Čovjek koji radi stotinu dolara može gurnuti u smrt, prava je hijena i ništarija.

Sjećanje na odvratno vješanje, teška uvreda i bilo zbog gruboga udarca u rebra, pomlade Asu za dvadesetak godina.

Promrsivši kroz zube kletvu, učini ono što bi prije dva desetljeća učinio mnogo bolje. Zabije žuljevitu šaku u to odbojno lice.

— Idi do vraga, krvniče! — prosikće.

Protivnik se napuhne.

— Kazao si krvniče, smrdljivče?

— Da to ponovim?

Krvnik je bio prilično neosjetljiv na udarce, ili su mu reakcije bile usporene zbog alkohola, jer nije odmah odgovorio protuudarcem, već se upustio u kratak razgovor.

— Dobro znaš da se zovem Shet Kilker — reče — zato smjesta kaži: ispričavam se, gospodine Kilker.

— A ako to ne kažem?

Krvnikove čupave obrve uzveru se po niskom čelu.

— Nećeš kazati? U redu, tada te moram malo opametiti.

Asa stisne šake. Ako se i bojao, nije to ničim pokazao.

— Pokušaj!

— Već počinjem.

Krvnik odmah podigne koljeno i pogodi starog kopača u prepone.

Taj podli udarac odmah onesposobi Asu. Počeo se rušiti.

Međutim, Shet Kilker mu ne dopusti da padne na zemlju. Ščepa ga prljavim rukama za uši, pri tom uhvati i nekoliko kovrča sijede kose.

Starac je zbog boli u utrobi bio napola u nesvijesti, a krvnik je to znao. Privuče njegovu glavu k sebi i gurne je prema natrag, tako da je kopač udario potiljkom o šank.

Asa zastenje.

Njegov se mučitelj naceri.

Ponovi tu grubost još jednom, pa još jednom, pa još jednom...

Sličio je stroju. Privlačio je Asu k sebi i trzao njime prema šanku. Starac je nemoćno bubnjao glavom i sve glasnije stenjao.

Promatrači su se povukli. Možda se neki među njima i nisu slagali s takvim nasiljem nad bespomoćnim starcem, ali svoje su neslaganje ograničili na protestnu šutnju i mrk pogled.

Neki su to divljanje popratili zadovoljnim poklicima i podstrekavanjem jer ih je očarala krvnikova surovost. To nije bila uobičajena tučnjava, nego predstava nadmoćna grubijana.

Nalazeći se u kandžama te zvijeri, Asa je bio osamljeniji usred gomile nego što bi bio u pustim brdima.

Možda je svim srcem želio da se pojavi njegov prijatelj, ali Jim je sjedio u kolibi i igrao sâm sa sobom damu. Jim se nedjeljama nije pojavljivao u krčmi. Najugodnije se osjećao u samoći.

Ne, Asa se nije mogao nadati nikakvoj pomoći.

Ipak, njegovo je krkljanje i stenjanje začuo jedan spasilac...

Zaklopna vrata se zanjišu iza čovjeka koji je dugačkim, gipkim koracima prešao preko praga.

Mike Hart je instinktivno naslutio da je nekome potrebna njegova pomoć. Stupio je u krčmu kao zvijer kad uđe iz uskoga kaveza u široku cirkusku arenu.

Imao je posebnu sposobnost da jednim jedinim pogledom ne samo obuhvati cijelu situaciju nego i da u tren oka shvati bitno.

Ovdje je bilo bitno to što zlostavljaju nekoga starca. Mike nije mogao skrštenih ruku gledati takvu grubost, premda mu nisu uvijek zahvalili za pomoć kao što je zaslužio. Ali on je uvijek pomagao zbog svoje savjesti.

Ni ovaj put nije oklijevao. U tri dugačka koraka, koji su sličili puminim skokovima, približi se krvniku. Vikne samo jednu riječ, koja pucne kao bič:

— Dosta!

Međutim, krvnik Shet Kilker bio je suviše zauzet svojom nemilosrdnom igrom da bi mogao razabrati opomenu.

Asina glava opet udari o šank, ali se desetinku sekunde kasnije začuje udarac šakom.

Krvnik ispusti starog kopača i tresne o peć od opeke, udaljenu nekoliko koraka.

Peć ostane čitava samo zahvaljujući tome što je bila čvrsto građena.

No, Shet Kilker još nije bio poražen. U njemu se skrivala velika zaliha snage, koja mu pomogne da ustane.

Uvukavši glavu među podignuta ramena, nasrne kao pomahnitao bizon.

Promatrači, navikli na tučnjave u krčmama, povjerovaše da je Mike Hart prokockao svoju priliku što nije smjesta napao krvnika. Prema njihovu mišljenju, trebalo je da izudara šakama i čizmama Kilkera kad se srušio na pod.

Međutim, oni nisu poznavali Mikea Harta. Radije je pričekao da se protivnik oporavi i digne, nego da se upusti u nepoštenu borbu.

Shet Kilker zamahne objema šakama kao batovima. Pod njima bi i kosti pucale da je pogodio cilj.

Ali, ondje gdje se maloprije nalazila glava Mikea Harta, sada je bio još samo zrak. Udarci sijevnu u prazno, a Kilker svom snagom naleti na Mikeove šake, koje ga pogode u želudac i bradu.

Ponovno naleti na glomaznu peć. Ovaj put ne tresne svom snagom na pod, već se skvrči kao balon iz kojeg je ispušten zrak, zatim se sruši.

Bio je to pouzdan znak da je izgubio borbu. Nestala je iz njega i posljednja iskra ratobornosti.

Mike je stajao neprirodno mirno. Obriše oguljene prste na lijevoj ruci.

Tada ga instinkt upozori na novu opasnost koja se pojavila iza leđa, na plećatog Sholta Biggina.

Biggin je bio poznat kao svadljivac i razbijač ne samo u Big Bonanzi. U nekoliko rudarskih naselja u Montani pretukao je poštene ljude i stvorio od njih bogalje, a do sada ga još nitko nije mogao kazniti zbog toga.

Ovdje se htio umiješati ne samo zbog svoje svadljive ćudi. I oni koji su tek nekoliko dana živjeli u Big Bonanzi znali su da su krvnik Shet Kilker i razbijač Sholto Biggin prijatelji. Sasvim je neizvjesno bilo odakle im novaca za njihova opijanja i posjećivanja javne kuće. U Big Bonanzi nisu se svakoga dana obavljala vješanja, a Sholta Biggina još nitko nije vidio da radi.

Biggin nije od početka prisustvovao tučnjavi. Uostalom, to nije važno. Ušao je u krčmu poslije Mikea, neopaženo, jer su svi obratili pažnju na borbu.

I dok je Mike brisao zglobove prstiju, Biggin se prvi put oglasi. Puhne, no to je sličilo siktanju čegrtuše.

Znao je da se ne može golim šakama suprotstaviti čovjeku koji je dvaput srušio takva mišićava gorostasa kao što je krvnik.

Posegne za bocom koju je uvijek nosio u džepu. Sada je bila prazna te ju je htio ponovno napuniti u krčmi.

Podigne taj opasni predmet kako bi udario Mikea po glavi. Takav bi udarac, po svoj prilici, razbio lubanju.

U trenutku kad se zelenkasta boca našla na najvišoj točki i kad je trebalo da jurne prema dolje, kroz oblačiće dima pod stropom nešto bljesne.

U Bigginov zglavak zabije se težak nož bačen sigurnom rukom. Prodre vrlo duboko.

Samo je nekoliko ljudi opazilo nož kad je sijevnuo kroz zrak, dok ga je većina zamijetila tek kad je već virio iz ruke.

Sholto Biggin ispusti bocu i zvjerski krikne.

Bio je tako zauzet svojim bolovima da se nije okrenuo prema onome koji je bacio nož. Da je to učinio, vjerojatno bi zinuo od čuda.

Usred grupe gostiju stajala je Mikeova sjena: vitki i tamnokosi Indijanac Osamljeni Vuk.

Stajao je sasvim mirno, obješenih ruku i bezizražajna lica.

Učinio je ono što je morao učiniti, a posljedice ga nisu zanimale. Doduše, posljedice su za njega mogle biti ne samo neugodne nego i opasne po život, jer su se u državi Montani bijelci, farmeri, rančeri i kopači zlata ponašali prema crvenoj

rasi još naduvenije nego bijelci na dalekom jugu prema crnoj rasi.

Ni Mike nije vidio mož koji je letio prema žrtvi, ali čim ga je ugledao u zaglavku, znao je što se dogodilo.

Gostima je mozak bio malo sporiji, pa se još nisu sasvim snašli.

— Ne diraj nož — dobaci Mike Bigginu — dok ne stigne liječnik. Ako ga izvučeš, izgubit ćeš previše krvi.

To još više zbuni goste. Nisu mogli shvatiti da Mike daje protivniku još i savjete.

Možda Sholto Biggin i nije potpuno shvatio savjet, ali ipak ne dirne nož, nego pridrži podlakticu lijevom rukom, urlajući i poskakujući s jedne noge na drugu.

Mike Hart iznenada pođe prema skupini u kojoj se nalazio Monty. Koračao je tako gipko da daske pod njegovim čizmama nisu ni zaškripale.

Međutim, kad se približio na tri koraka, neki su shvatili što se zbiva.

Indijanac je najednom ostao sâm. Uzmakli su od njega kao da je netko pokazao prstom na njega i optužio ga da širi kugu. Ali to nije značilo da ne žele imati baš nikakve veze s njim.

Naprotiv. Bilo je tu nekoliko protuha, najprljavijih i najneurednijih među gostima, koji su najednom ustanovili da su kao bijelci nešto posebno u usporedbi sa crvenokošcima.

Jedan to izrazi riječima:

— Taj crveni kujin sin bacio je nož! Vidio sam!

Pridruže se i drugi:

— Izbacite ga!

— Izgazite ga čizmama!

— Oderite kožu tom prokletniku!

— Objesite ga na najbliže stablo!

— Prije toga ga izbičujte! — zakriješti žgoljavi čovječuljak, koji prema svom izgledu ne bi mogao zaklati ni pijevca.

Opća zbrka i galama. Monty se našao u velikoj opasnosti.

Ništa nije tako bezumno i pogubno kao rasna mržnja koju potiče alkohol.

Osamljeni Vuk je to znao, pa se nije micao. Da je nasrnuo na bijelce koji su mu se približavali, možda mu Mike ne bi mogao na svoj način zahvaliti za ono vješto bacanje noža.

Osamljeni Vuk stajao je tako opušteno kao da ga se sve to nimalo ne tiče, no to nije bilo ponizno podnošenje uvreda ni bespomoćno čekanje zlostavljanja, nego dio borbene taktike trojice prijatelja.

Mike korakne prema Indijancu...

Nitko nije vidio kad je posegao za revolverima, ali sada su svi gledali plavičaste cijevi i imali dojam da njihovi tamni otvori prijete osobno njima.

— Ovaj Indijanac je moj prijatelj, tko ga samo takne umrijet će u čizmama — izjavi Mike ne podigavši glas, ali s takvim prizvukom koji je svima prodro do kosti.

Galama se stiša, kao što vjetar utihne kad iz uskoga klanca izbije na široka prostranstva.

Čak i Sholto Biggin prestane jaukati.

Mike opet progovori, ovaj put glasom koji je bio zajedljiv:

— Drago mi je što više nemate ništa protiv crvene kože, gospodo. Stoga se pobrinite za bijelu kožu i dovedite liječnika. Moj prijatelj i ja odričemo se vašega privlačnog gostoprimstva. Idemo odavde, ali nikome ne bih savjetovao da pođe za nama. Neće preživjeti.

Opomenu popratí zbunjena šutnja, koju iznenada prekine neki glas. Bio je to stari kopač Asa, koji se približavao na klecavim nogama.

— Vrijedi li to bez iznimke, stranče?

Mike ga zamišljeno pogleda.

— Ti bi mogao biti izuzetak, stari. Možda je bolje da pođemo zajedno.

— I ja tako mislim — odvrati Asa i spusti pogled na oba revolvera u Mikeovim rukama.

Mike opazi taj pogled i malo se zbuni, kao nadobudan dječak kojeg su uhvatili da se hvali..

— Bilo je to samo upozorenje — promrmlja i spusti koltove u korice.

I ta je kretnja bila nevjerojatno gipka. Čelik sklizne u korice podmazane iznutra, tako da se nije čulo baš nikakvo škripanje.

III

Asa ih je vodio između šatora, koliba i zemunica prema sjevernom rubu naselja. Bio je to suprotan smjer od onog u kojem je trebalo da pođe Mike kako bi stigao do poderanog šatora za trojicu koji je iznajmio za sebe i oba svoja prijatelja.

— U tom smjeru ne možeš me odvesti kući, stari — reče Mike i doda: — Zar ne bi bilo bolje da svatko pođe svojoj kući? — Asa ga pogleda poluzatvorenim očima i produži.

— Znam gdje si se smjestio, druškane, no to nije prikladno za tebe. Ni ovaj tvoj prijatelj se ne bi ugodno osjećao pod šatorom koji ima toliko rupa koliko zakrpa. A što je s onim trećim čovjekom? Kao da je navikao da svaki dan mijenja košulju. Neće li njegove lijepe sjajne čizme popljesnivitì u vašem šatoru?

Mike naglo zastane. Iznenađeno pogleda to naborano lice.

— Ti znaš vrlo mnogo o meni i mojim prijateljima, stari?

Kopač zlata se osmjehne.

— Uvijek nastojim zaviriti iza kulisa, a ako si bio u kazalištu, druškane, onda znaš što mislim. Vas trojica pojavili ste se u trenutku kad je dobri stari Hank bio na vješalima.

Mikeov glas bio je prigušen:

— Govoriš o čovjeku kojeg je sud ovog naselja osudio na smrt i objesio ga, a nazivaš ga dobrim starim Hankom. Znaš li s kime razgovaraš?

Kopač zatrese glavom.

— Ne znam, ali slutim da između tebe i starog Hanka postoji nešto...

Mike za tren stisne usnice, kao da želi zadržati odgovor koji bi sve objasnio. Ipak progovori:

— Ja sam Mike Hart, i na vješalima sam vidio svoga oca.

Kopač proguta slinu.

— To nisam očekivao. Stigao si prekasno!

— Tako je. Više se nisam mogao umiješati. Na žalost.

— Produžimo.

— Kamo?

— Pod krov koji, doduše, nije bez rupa, ali je koliba u kojoj živomo Jim i ja ipak bolja od vašeg šatora. Možemo popiti šalicu kave, a naći će se i viski.

Mike se namršti.

— Htio bih izazvati što manju pažnju.

Kopač se podrugljivo osmjehne.

— Trebalo je da na to misliš prije nego što si šćepao očeva krvnika, a što se tiče ovog prijatelja...

— Njegovo je plemensko ime Osamljeni Vuk, ali mi ga zovemo Monty.

Starac pogleda Indijanca.

— Hoćeš li me zvati prijateljem, Osamljeni Vuče?

— Prijatelji moga prijatelja i moji su prijatelji.

— Dobro, Monty. Onda, što sam još htio kazati? Ponekad zaboravim nešto što mi je bilo na vrhu jezika. Više nisam mlad, premda još nisam ni krezubi starac. Dakle, Monty, o onom tvom bacanju noža pričat će se dok bude ovoga prokletog naselja. Tu se ne može više ništa izmijeniti. Prema tome, popijmo kavu i viski.

— Možda — promrmlja Mike.

Stigli su. Kopač zabubnja objema šakama po vratima trošne daščare i objasni:

— Kad Jim igra sam sa sobom uvijek se zaključa. Hej, Jim, otvori, imamo goste!

Iza vrata začuju se tromi koraci. Zacvili zasun i vrata se otvore.

Ako se Jim i začudio zbog dolaska gostiju, nije to pokazao. Činilo se da je vrlo šutljiv, naročito prema strancima.

— 'dan! — bilo je sve što je kazao.

Asa protrlja žuljevite ruke.

— Imamo sreću, prijatelji — objavi. — Jim je danas razgovorljiv. Hajde, Jim, pokaži im da se znaš ponašati! Dakle, naši gosti zovu se Hart i Osamljeni Vuk. Gospodo, predstavljam vam svog prijatelja Jima.

Jimova se ruka trzne uvis. Kad je opazio da nema šešir, brzo je spusti.

Asa se naceri.

— Moje je pamćenje sve lošije, ali njegovo je grozno. Trčao bi uokolo bez hlača da ne vise o remenu, a njega nikada ne zaboravi. Što si se okamenio, Jim! Pozvao sam Mikea i Montyja na šalicu kave. Valjda nisi ispraznio onu bocu viskija?

— Previše pričaš — progunđa Jim, ali oči mu bljesnu — Uđite, prijatelji.

Koliba je bila samo jedna prostorija. Namještaj jadan i oskudan. Istina, nalazio se tu stol, ali umjesto stolica služili su prazni sanduci. U peći, iz koje je dim izlazio kroz rupu na krovu, pjevušila je vatrica.

Asa zamoli goste da sjednu.

Jim donese četiri šalice, koje nisu bile baš nimalo slične, izuzev što im je bio odlomljen poneki dio.

Ni vrč za kavu nije bio čitav, ali kava u njemu bila je takva da bi i mrtvaca podigla na noge.

— Slaba je — progunđa Asa. — Donesi viski.

Jim donese bocu i čaše. Samo tri, jer Asa izlije svoj viski u kavu i tek tada posrče tu groznu mješavinu. Mike smota cigaretu.

Monty i oba kopača napune svoje lule.

Kad su sva četvorica počela pušiti i kad su se prema stropu podigli oblačići dima, Mike reče Asi bez ikakva uvoda:

— Onda, što se više ne može izmijeniti?

Razumije se, Jim se iznenađeno trzne jer nije imao pojma o onome što se zbilo.

Asa, međutim, stisne oči i odgovori protupitanjem:

— Kako je to započelo, prijatelji?

Mike se namršti.

— Pitanje i protupitanje. Na taj način nećemo daleko stići — reče. — Objasni mi, stari, što si maloprije htio kazati onim zagonetnim riječima.

Asa protrlja uši i opipa čvorugu na potiljku.

— Nešto sam kazao? Kada?

Mike uzdahne.

— Pohvalio si Montyja zbog vještog bacanja noža i napomenuo da će se o tome pričati dokle god bude ovog naselja. Tada si rekao da se više ništa ne može izmijeniti. Zanima me što si time mislio.

Asa puhne oblak smrdljivoga dima iz stare lule.

— Porazgovarat ćemo i o tome, ali najprije neka Jim čuje što se dogodilo. To je važno, momci, jer je on, premda loše kuha kavu i slabo pamti, lukav kao lisac. Valjda mu pomaže ono njegovo prokleto igranje dame. On je ne igra radi zabave, već zato da vježba mozak.

Jim zagunđa.

— Prokleti brbljavče! Zar ne možeš razborito ispričati što se desilo?

— Mogu — veselo odgovori Asa. — Dobro načuli uši.

Slijedio je opsežan opis prave bitke, a ne sažet izvještaj kakav je želio Jim. Završavajući, Asa reče:

— To je sve, a ako ne vjeruješ, svrati k liječniku. Vjerujem da je zaradio poprilično svoticu na Sholtu Bigginu.

Jim zatrese glavom.

— Nikada te ne smijem ostaviti samog. Uvijek upadneš u nekakvu gužvu.

Asa se osmjehne.

Na Mikeovu licu odrazi se zadovoljstvo. Premda je bio tužan, ova dva smiješna starca bila su pravi lijek za njegovu ranjenu dušu. U njihovu društvu sve je bilo lakše.

Pa ipak ponovi svoje pitanje, a Asa protrlja bradu.

— Objasnit ću ti — promrmlja starac. U njegovu glasu više nije bilo ni trunka vedrine. — Teško ti je, zar ne, Mike? Nije potrebno da mi odgovoriš. Znam kako se osjećaš. Slutim da bi radije pošao u smrt nego da skreneš sa svog puta. Znaš, bio bi loš sin kad bi povjerovao da je tvoj otac uistinu kriv. Ti to ne vjeruješ i želiš osvetiti Hankovu smrt. To je ne samo tvoje pravo nego i dužnost. Kad si ugledao oca na vješalima uspio si se svladati samo zato što si čvrsto odlučio da kazniš lupeže koji su ti ubili oca. Želiš potajno igrati svoju igru, ali ono što si zbog mene učinio u krčmi i što je našeg crvenog brata natjeralo da posegne za nožem, moglo bi pokvariti tvoju igru. Cijelo će naselje pričati o vama obojici dokle god netko ne pogine i ne da

nov sadržaj razgovorima za šankom. To će se uskoro dogoditi, no tebi smeta takva popularnost.

Mike kimne.

— Slažem se s tobom, ali ti si kazao da se više ništa ne može izmijeniti.

Asa zatrepće očima.

— Dabome, kazao sam. Oca ne možeš oživiti. Ne možeš spriječiti ni brbljarije o njemu.

— Baš me briga što blebeću. Stići ću do cilja.

Asa kimne.

— To ti vjerujem. Međutim, ako želiš ići svojim putem treba da znaš u kojem smjeru vodi. S kime ćeš se obračunati?

— Saznat ću i to.

— Hm, možda te mogu navesti na pravi trag. Ako želiš postavljati pitanja, bilo bi dobro da se obratiš Saulu Maloneu, ili nekom od njegovih protuha.

Mike se trgne.

— Znaš li što si kazao? Zar tvrdiš da je gradonačelnik doveo mog oca na vješala iako je znao da je nevin?

Asa natmureno kimne.

— Tvoj otac osuđen je zbog ubojstva jednog kopača koji je otkrio dobro nalazište zlata. Jedino što su mogli iznijeti protiv njega, i na čemu je potkupljena porota zasnovala svoju odluku, jest činjenica da su se parcela tvoga oca i parcela ubijenog nalazile jedna kraj druge. Svi su znali da je Spuddy Cubitt, tako se zvao ubijeni kopač, bio tako lakomislen da je u svojoj kolibi držao nekoliko vrećica sa zlatnom prašinom. Kad su pronašli mrtvo tijelo, zlata više nije bilo, a još iste večeri tvoj se otac pohvalio vrećicom punom zlata. Poslije je izjavio da je to zlato našao pred vratima svoje kolibe. K vragu, to mu ne bi povjerovali ni pošteniji ljudi nego što su Maloneovi banditi.

Mike zamišljeno prijeđe rukom preko čela.

— Već drugi put govoriš nepovoljno o ljudima Saula Malonea.

— Govorit ću tako dokle god me Malone ne ušutka — promrsi kroz zube.

Jim kimne.

— U to sam uvjeren — promrmlja. — Jednog dana okupit će se porota u kojoj će Malone potkupiti sve članove. Osudit će te na smrt zbog nečega što su oni učinili, i objesit će te. Ti ne možeš držati jezik za zubima, u tome je nevolja, Asa.

— Pa šta onda? To je moja nevolja, i ona se nikoga ne tiče. No, vratimo se dobrom starom Hanku. Dakle, Mike, ako želiš saznati zašto je otac morao umrijeti na vješalima, razveži jezik Saulu Maloneu i njegovim nitkovima. To će ti najlakše poći za rukom ako ih poškakljaš nožem po grlu. Tako ti je to.

Mike duboko udahne.

— Ne mogu povjerovati da je to istina, ali ti poznaješ prilike u Big Bonanzi bolje od mene.

Asa zlovoljno kimne.

— I ti ćeš ih upoznati. Ne čudi se ako te netko napadne iz zasjede. Slušajte me obojica. Ovo je naselje od početka zmijsko leglo. Bilo je tu nekoliko poštenjačina, premda ne i naročito pametnih, koji su smatrali da je naselju prijeko potreban mirovni sudac. Dabome, imali su pravo, no trebalo je da taj položaj preuzme netko od njih. Ali oni nisu htjeli takvu dužnost, pa je odbor

građana imenovao gradonačelnikom čovjeka koji se javio za to mjesto: Saula Malonea.

Mikeove se oči zaiskre.

— I što je bilo nakon toga?

Starac se nasmije.

— Zaista, što je bilo nakon toga? Saul Malone zakleo se da će biti dobar gradonačelnik, ali potrebna mu je grupa policajaca Svi su u toj grupi poput Sheta Kilkera i Sholta Biggina. Da bi sve bilo jednostavnije, Malone ih imenuje i porotnicima kad želi nekoga dovesti na vješala.

— Znači, to se dešava često?

— Na pravom si tragu, druškane. Onome koji ne želi platiti, ili previše priča, uvijek se može nešto prišiti. Pravo je čudo što nisu objesili i dečka.

Kao da ga je ubo otrovni pauk, Jim naglo skoči na noge. Više nije škrtario riječima kad se izderao na prijatelja:

— Prokleta budalo, zar mu to ne možeš kazati na neki drugi način?

Na Mikeovu licu ne pomakne se nijedan mišić. — O čemu govorite?

Asa mu opet odgovori protupitanjem:

— Zar nisi čuo da je osuđen i mladić koji je navršio tek šesnaest godina?

— Mladić? Šesnaestogodišnjak? — Mike nervozno otvori šake i ponovno ih stisne. — Kako se zove?

Starac mu položi ruku na rame da ga umiri.

— Vrijeme je da sve saznaš, Mike Hart. Časni Malone sagradio je kuću od opeke kako bi mu poslužila kao zatvor, a u njoj sjedi Tom Hart...

— To nije moguće — izusti Mike. — Tom je moj brat, ali on je na stričevoj farmi na sjeveru.

Kopači se pogledaju.

Jim reče:

— Mora saznati sve kako bi mogao odabrati svoj put i poći njime.

Asa kimne.

— Da, Jim. Mike, dobro me slušaj. Vjerojatno znaš što može natjerati šesnaestogodišnjeg mladića da napusti malenu farmu i krene u svijet. I tebi je nekoć bilo šesnaest godina. Zar nisi i ti sanjario o velikim pustolovinama? Zar nisi u mašti otkrivao bogato nalazište zlata? Nisi li posjedovao deset tisuća goveda i imao toliko kauboja koliko prstiju na rukama? Ukratko, tvoj brat Tom jednog je dana napustio farmu. Možda je tražio tebe i pronašao oca u Big Bonanzi. Jahao je za dugom, ali ondje gdje se ona završavala nije pronašao vreću punu zlatnoga grumenja, nego parcelu koja je pripadala ocu i na kojoj se moglo naći zlatne prašine tek da se preživi.

Mike podigne ruku kao da iz džepa na košulji želi izvaditi duhan-kesu, a onda se predomisli.

— Je li i Tom optužen zbog ubojstva?

Asa napravi grimasu.

— To se Saul Malone ipak nije usudio. Ionako se više ne osjeća sasvim siguran u Big Bonanzi. Doduše, još vlada svima koji ovdje traže zlato, ali samo na taj način što su njegovi razbojnici strah i trepet. Tvoj brat sjedi iza rešetaka i čeka da po njega dođe maršal koji će ga odvesti u kamenolom, gdje će ostati vjerojatno deset godina. Savezni maršal McKenzie može stići svakog časa.

On je pošten čovjek, ali mora obaviti svoju dužnost jer je Tom osuđen zbog saučesništva.

Mike je netremice piljio u tihu vatru.

— Dakle, tako je to — promrmlja.

Jim zareži kao gladan vuk.

— Da, takve su prilike u Big Bonanzi. Sada ti je sve jasno.

Asa gurne prijatelja u rebra.

— Ne ometaj ga dok razmišlja. Ti razmišljaš, zar ne, Mike?

— Moram ga izvući iz zatvora.

Asa kimne.

— To sam i očekivao. Ali kako ćeš to učiniti? Vas ste trojica. Saul Malone ima dvadesetak okorjelih razbojnika. Jim i ja ne možemo vam mnogo pomoći. Zaista mi je žao, Mike, ali više nismo pri snazi. Uostalom, vidio si što je onaj lupež u krčmi činio od mene. Tresao me kao da sam lutka.

Mike se podboči.

— Bojim se da ste obojica učinili i previše za mene. Možda Saul Malone već zna da smo Monty i ja u vašoj kolibi i da pijemo kavu i viski. Zar se ne bojite da bi vam mogao nešto prikačiti?

Asa duboko uzdahne.

— Ako izjednačuješ strepnju sa strahom, onda imaš pravo. Nadam se da neće doći do toga, ali moramo biti oprezni.

Mike ustane.

— Još ne znam što je najbolje, no neću dopustiti da šesnaestogodišnji mladić završi u kamenolomu.

Jim kimne.

— Za deset godina bio bi posve slomljen, prava ruševina od čovjeka, i lutao bi, izazivajući opće ruglo, od krčme do krčme kako bi pronašao nekoga tko će mu platiti čašu piva.

Asa ga iznenađeno pogleda.

— Čovječe, pa ti govoriš kao mormonski propovjednik. Što ti je?

Jim odmahne rukom.

— Ti previše brbljaš, a Mikeu Hartu nisu potrebna blebetanja.

Mike se trzne. Glas mu je zvučao prigušeno:

— Slušajte, obojica, dok sve ne sredim, zvat ću se Mike Filby.

Asa kimne.

— To je pametno. Onaj lešinar Malone ne smije znati da si Mike Hart. Vjerojatno će se i ovako pobrinuti za tebe jer se boji da će u Big Bonanzi izgubiti tlo pod nogama ako dopusti da mu premlaćuju krvnika i škakljaju nožem njegova razbojnika. Dobro promisli o svojim potezima, Mike Filby, ali ako nas zatrebaš, mi smo tu.

Mike se izrukuje s obojicom.

Prije nego što su on i Monty izašli iz kolibe, Asa izviri van.

— Čini mi se da je zrak čist, ali neka ti ruka ostane u blizini kolta — reče tiho i zabrinuto.

Mike i Monty iziđu.

Asa je nekoliko trenutaka gledao za njima, a onda zatvori vrata i okrene se prema prijatelju.

— Što kažeš, Jim?

Kopač razmisli.

— Kad bi mi ta dvojica bila za petama, jahao bih kao da me progone svi šerifi ove države — promrmlja.

— I ja bih se tako osjećao. Misliš da je i onaj treći čovjek opasan?

— I te kako — odvrati Jim.

IV

Dok je Saul Malone koračao kroz veliku prostoriju koju je rado nazivao svojom radnom sobom, Sholto Biggin sjedio je u naslonjaču kraj peći i opipavao povezanu ruku.

Gradonačelnik je napeto razmišljao, ali je krajičkom oka opazio da Biggin neprestano čupka zavoj.

— Prestani se igrati! Ne diraj šapu! — izdere se. — Da se ti i Shet niste ponijeli onako glupo... Zaista je smiješno kako ste mogli dopustiti da vas tako brzo udese!

Sholto Biggin se poguri kao da ga je ošinuo bič, a onda se pobuni. Zalaje kao pas koji je dobio već toliko udaraca pa sada želi dohvatiti zubima ruku koja se podigla da ga još jednom udari.

— Ne govori tako, šefe! Nisi bio prisutan. Prema tome, prestani!

Gradonačelnik se podboči rukama o bokove. Suprotstavljanje ga je zapanjilo.

— Što ti pada na pamet, kopile jedno?

Biggin iskesi zube.

— Govorim ono što svi misle. Nikada nisi prisutan kad treba obaviti neku prljavštinu. Sjediš u krčmi ili u svojoj sobi i pijuckaš viski, a kad treba dijeliti onda tri petine pripadnu tebi, a ostatak podijeliš dvadesetorici ljudi kojima zapovijedaš kako te volja.

Gradonačelnik se gušio od bijesa.

— Znači, više niste zadovoljni svojim dijelom? Je li tako?

Sholto Biggin se digne i nasloni na peć. Činilo se da odgovara nekoj nevidljivoj trećoj osobi, jer nije gledao šefa.

— Sa zaradom bismo se pomirili, no riječ je o nečemu drugom. Nečemu gorem. Primjećujemo da je u naselju svaki dan sve opasnije, ne za kopače, nego za nas.

Malone korakne prema njemu.

— Kako bi bilo da se izraziš malo jasnije? Ni vrag te ne bi razumio!

Biggin se okrene prema njemu i pogleda ga tako kao da ga želi probosti očima.

— Obećao si nam da ćemo jednom izvršiti veliki pothvat. Do sada ništa od toga. Zašto ne opljačkamo banku koja kupuje zlato?

— Zato što još nije kucnuo pravi trenutak — razdraženo progunđa Malone.

— A kada će kucnuti? Danas, sutra ili prekosutra?

Malone nastavi šetati kroz sobu.

Kad se zaustavio, kao da se obratio svjetiljci na stolu.

— Ja moram misliti za sve vas, a ono što sam do sada zaključio nije baš povoljno. Prije svega, ne smijemo zaboraviti onu dvojicu koji su sredili tebe i Sheta.

Sholto Biggin zatrese glavom.

— Trojica su.

— Znam, ali treći nije naročito opasan.

Biggin se pobuni: — Možda je opasan kao pas koji je uvježban da lovi bez lajanja. I kakve još teškoće postoje?

— Treba da se najprije riješim momka.

— To ti ne bi smjelo zadati naročite neprilike!

Malone se ne potrudi da odgovori. Priđe pisaćem stolu i izvadi iz ladice pismo. Preleti pogledom po njemu i pruži ga Bigginu, a onda povuče ruku.

— Ah, da, zaboravio sam da ne znaš čitati ni pisati, Sholto. Ovo pismo mi je pomrsilo račune.

— Kako to?

— Htio sam prve noći kad bude mlad mjesec, dakle za tri dana, izvršiti veliku pljačku, ali sada sam dobio ovo pismo iz Helene. Pišu mi da će maršal McKenzie doći po momka najranije za nedjelju dana. Prema tome, do tada moramo mirovati. Imaš li toliko mozga u glavi da to shvatiš?

Sholto Biggin slegne ramenima. — Momcima to neće biti drago. Gore od želje da napune džepove i nestanu. Zatim...

— Što zatim?

— Ona tri prokleta došljaka. Momci im ne vjeruju. Nijedan nije nabavio lopatu ni pijuk. Ne rade baš ništa. Imaju novaca, no popiju tek koju čašu piva. Uznemireni smo. Opasni su.

Gradonačelnik slegne ramenima.

— Potreban mi je neki razlog da ih protjeram. Tek tada ćemo ih se otarasiti.

Biggin se podrugljivo nasmije.

— S obzirom na njihovo krotko ponašanje, nećeš ni za stotinu godina dobiti razlog da ih istjeraš iz naselja.

Malone bijesno stisne šake.

— Dosta mi je tvog brbljanja! — vikne. — Već će se pronaći neki razlog. Kaži ostalima da dobro otvore oči. A sada se gubi!

Sholto Biggin sličio je premlaćenom psu kad se odšunjao prema vratima.

• • •

U šatoru u kojem se nalazila kockarnica bilo je svake noći mnogo gostiju, ali pravi su kockari, bezizražajnih i hladnih lica, radije odlazili u baraku u kojoj se nalazila krčma »Herc as«.

Vlasnica krčme, uvenula Francuskinja Germaine Dupont, koja bi se svake večeri okitila kao cirkuski konj, zarađivala je bolje nego da je tražila zlato. Napojnice je velikodušno ostavljala dvojici redara i upadljivo našminkanim djevojkama, koje bi se pripile uz najuspješnije igrače.

U krčmi je postojao i rulet, ali igrače su mamila tri stola za poker.

Za srednjim stolom bio je najmanji ulog pet dolara; upravo za taj stol sjeo je Alvaro Martel.

Dobro je poznao prilike u kockarnicama pa je zamijetio da ga bankar pažljivo promatra i ocjenjuje. Znao je da pažnju privlače njegove gipke ruke. Međutim, nije ušao u kockarnicu da bi se dočepao velika dobitka, već zato da ispuni određeni zadatak. Mike Hart ga je zamolio da prisluškuje i pokuša saznati nešto zanimljivo.

Cio sat je dobivao, a onda mu je, sasvim neočekivano, sreća okrenula leđa.

Pravi kockari ne poklanjaju posebnu pažnju sreći ili smoli. Za njih je kockanje posao kao i svaki drugi, a za posao je potreban pravilan proračun ako se želi uspjeti.

Međutim, ma koliko Alvaro Martel proračunavao svoje karte i skrivao

osjećaje, nije mogao dobiti nijednu partiju.

Nešto nije bilo u redu.

Kreol je sve pažljivije promatrao bankarove gipke prste, koji su širili karte kao lepezu, bacali ih preko zelenoga stola i opet ih hitro skupljali.

Alvaro propusti jednu protivnikovu sumnjivu kretnju, a onda mu se oči tako suze da su zjenice postale malene poput glavice od pribadače.

— Ulažem dvadeset — reče.

— Banka prihvaća. Prati li još netko.

Najednom su za srednjim stolom naslutili napetu atmosferu što je zavladala između bankara, koji je radio kod Madame Dupont za postotak i dopuštao sebi povremeno poneku igricu za svoj račun, i tamnoputog stranca.

Kako bi mogli bolje uživati u toj napetosti, nijedan kartaš za stolom nije htio nastaviti igru.

Očekivali su dvoboj između bankara i neobičnog došljaka, o kojem se već mnogo pričalo zbog druženja s Mikeom Filbyjem i melezom.

— Još dvadeset — ravnodušno reče Alvaro ne pogledavši svoje karte.

Netremice je promatrao preostale karte, koje je bankar držao u ruci. U mislima je vidio one karte koje su već izašle. Ako se nije zabunio, a nikada ne griješi, onda su njegova dva para nepobjediva. Sve ono što bi ih moglo nadmašiti, prema njegovu je proračunu već izigrano.

Bankar upitno podigne obrve.

— Može li banka ponuditi pedeset?

Alvaro se zamisli za tren. Takva je ponuda profesionalnog bankara, svakako neobična, ali on odgovori.

— Prihvaćam. I dodajem još pedeset.

Kartaši tiho zažamore, no ubrzo se stišaju.

Odvojeni zelenim kockarskim stolom, protivnici su sjedili jedan nasuprot drugome i čekali.

Nisu gledali svoje karte, niti su promijenili ijednu kartu. Bio je to rat mozgova, očiju i moći sugeriranja.

— Igra je gotova? — progovori bankar.

— Želim vidjeti karte — promrmlja Alvaro.

Bankar odgovori: — Banka tek poslije vas!

Alvaro mirno kimne i otkrije svoje karte. Nije ih još raširio. Činilo se kao da je svu pažnju usredotočio na njih.

Začuje se suzdržljiv šapat kad su se ukazale dvije dame i jedan kralj. Sada su promatrači grozničavo očekivali četvrtu kartu.

U času kad se otkrila i ona, Alvaro oštro dovikne bankaru:

— Evo, tu je kralj i jedan as iz vašeg rukava, varalice!

Žagor se naglo prekine.

Tada uzvikne čovjek koji je izgledao kao da je već odavno prokockao sav svoj imetak:

— Prljava igra!

Te riječi zvuče u svakoj kockarnici kao smrtna presuda.

Bankar pusti karte i posegne rukom pod suvratak crnog kaputa.

Taj je pokret bio dobro poznat većini ljudi, a oni koji ga još nisu vidjeli, znali su ga iz pričanja.

Svi oni koji su se nagurali oko stola najednom su ležali potrbuške na prašnom podu. Jedino je kraj zidova stajalo nekoliko gostiju.

Protivnici za stolom kao borci s bikovima, znali su da je u ovoj njihovoj koridi kucnuo trenutak istine.

Bankar hitro izvuče dvocjevni deringer i napola ispruži ruku.

U tim času prasne kolt 44, koji se našao u Kreolovoj ruci kao nekakvom čarolijom.

Bio je to majstorski hitac, namijenjen tome da natjera bankara na promjenu zanimanja.

Bankaru je ne samo odletio pištolj iz ruke, nego mu je metak smrskao zapešće.

Alvaru se još dimio kolt u ruci kad mu je netko grubo gurnuo revolversku cijev u leđa. Začuje se kreštav glas:

— Baciite oružje! Ruke u vis!

Alvaro Martel je od mladosti provodio dane u kockarnicama. Poznao je sve jazbine u Dodge Cityju i Abileneu i mjesecima se vozio kockarskim brodovima uzvodno i nizvodno po Mississippiju. Povremeno je, međutim, morao povlačiti revolver iz korica brže od karte iz zapečaćenoga omota. Na taj je način prikupio bogato iskustvo, pa je znao ocijeniti kada protivnik ima prednost.

Zato položi revolver na zeleni stol.

Tada podigne ruke.

— Smijem li upitati nešto? — zapita.

— Zaveži! — izdere se čovjek koji mu je gurnuo u leđa revolver.

Usprkos neugodnoj cijevi na bubrezima, kreol slegne ramenima i ironično odvrati:

— Vjerojatno govorim s nekim slugom, a ne nadležnim čovjekom, ha?

Javi se drugi glas, ne baš osobito ugodan:

— Ja sam nadležan. Ne izazivajte teškoće. Uhapšeni ste. Stavite ruke na leđa.

— O, to je iznenađenje — progunđa Alvaro.

Uto doživi mnogo veće iznenađenje čovjek s neugodnim glasom: gradonačelnik Saul Malone.

— Kažite svom čovjeku da smjesta spremi revolver! — zatraži netko.

Ta zapovijed izazove na Alvarovu licu veseo smiješak.

— Jesi li to ti, Mike?

— Jesam. Ne brini. Hej, Malone, čekam vaše naređenje.

Gradonačelnik se žustro okrene i pogleda Mikeovo lice, na kojem je treperio takav osmijeh da bi se i čegrtuše razbježale.

Maloneov pogled sklizne s lica na ruke. Vjerojatno je očekivao da će u Mikeovim rukama ugledati teške revolvere, ali se prevario. Koltovi su se nalazili u koricama.

— Ja sam dovoljno brz za vas, ne hvalim se — promrmlja Mike.

Saul Malone pokaže zlatne zube i debele usne.

— Ja zastupam zakon, ne miješajte se, stranče — srdito odvrati.

Mike se nasmije, ali taj smijeh ne dopre do njegovih ledenosivih očiju.

— Onda primijenite zakon — reče. — Ispitajte što se dogodilo.

Malone je zabezeknuto zurio u njega.

— Šta?

— Prvo, pozovite liječnika da se pobrine za ranjenika, drugo provje-

rite kakva se igra igrala ovdje. Slažeš li se Alvaro?

— Potpuno — odgovori kreol.

Mike korakne naprijed i uzme Maloneovu čovjeku revolver iz ruke, kao što se oduzima djetetu igračka.

Učinivši to, nemarno se okrene prema granonačelniku. No, glas mu nije bio nimalo nehajan:

— Čekam, načelniče!

Spoznaja da je Mike Hart preuzeo zakon u svoje ruke tako razbjesni Saula Malonea da se umalo počeo gušiti.

Grozničavo se osvrne i među mnogobrojnim licima upadne mu u oči naročito jedno.

Naslonjen na dovratak stajao je Osamljeni Vuk, plavkastocrne kose i lica kao izrezbarena od drveta.

Saul Malone je, doduše, opazio među gostima nekoliko svojih ljudi, ali je imao neugodan dojam da ni sa šestoricom ne bi bio dorastao ovoj trojici.

Ipak je nešto morao učiniti. Morao se izvući iz škripca. Njegovu su odluku čekali ne samo Mike Hart, kreol Alvaro Martel i melez Monty, nego i svi drugi u krčmi.

Zaškrguće zubima.

Slutio je da se, otkad su se pojavila ta trojica, rušio njegov ugled sazdan na nasilju i zastrašivanju.

Ako smjesta nešto ne poduzme, potpuno će se srozati. Zato se odluči za napad. Uspravi se i reče:

— Ispitat ću što se dogodilo, a krivci će biti kažnjeni, bez obzira tko su.

Mahne glavom onome kojem je Mike oduzeo revolver.

— Harry, dovedi liječnika. Do tada nećete iskrvariti, Cramer.

Bankar zastenje.

Harry odahne čuvši gradonačelnikovu zapovijed. Prije nego što je krenuo prema vratima htjede posegnuti za svojim revolverom.

Mike ga pretekne.

— Samo trenutak — promrmlja i uzme kolt, otvori bubnjić i istrese metke.

Tako mu revolver spusti u korice.

— A sada, požuri!

Na Maleonovu licu pojavi se smiješak, neobičan s obzirom na situaciju u kojoj se našao.

Međutim, Mikeovu oku ništa nije moglo promaći. Opazio je taj osmijeh i naslutio da mu je uzrok nešto drugo a ne pražnjenje revolvera.

Tada otkrije taj uzrok.

U dva dugačka koraka nađe se iza blijeda čovjeka koji je htio dirnuti karte na kockarskom stolu.

— Ne dirajte. Ruke k sebi — reče. — Istragu će obaviti predstavnik zakona. Valjda ne želite spriječiti istragu?

Blijedi čovjek posivi, a zatim promucą nešto nerazgovijetno.

Mike odmahne rukom.

— Sada se možete prihvatiti posla, načelniče — reče.

Malone se približi smrknuta lica.

— Recite što želite — progunđa.

Mike pokaže na karte.

— Želim svim tim kartama vidjeti prednju stranu — reče.

Govoreći to, pogledom potraži kreolovo lice. Alvaro ga umiri kimnuvši glavom i podrugljivo se osmjehne. Opet su se izvrsno sporazumjeli.

Svima je bilo jasno da dosad svemoćni gradonačelnik Big Bonanze puca od bijesa zato što mora poslu-

šati Mikeovu molbu koja zvuči više kao naredba.

Saul Malone počne okretati karte, jednu po jednu. Čak ih je slagao prema veličini.

Već su na okupu ležala tri asa. Kad im se pridružio i četvrti oko stola bila je poveća skupina znatiželjnika. Gledali su načelniku preko ramena.

Preostala je još samo jedna pokrivena karta.

Oklijevajući kao da mora golim prstima dodirnuti užareno željezo, Malone posegne za njom.

— Hajde, hajde! — ohrabri ga Mike i prikrije svoju strepnju da je Alvarova procjena ipak pogrešna.

Kao da pomiče olovnu gromadu, gradonačelnik okrene i posljednu kartu.

Bio je to herc as.

Mike puhne.

— E, to sam htio vidjeti. Znači, igra sa pet asova — reče. — Možda bi nam gospodin Cramer mogao objasniti za koju je vrstu pokera potrebno pet asova.

Gradonačelnik za tren sklopi oči kao da je iscrpljen.

Teško je podnosio što mora igrati Mikeovu igru. Bilo je to za njega duboko poniženje.

U tom trenutku odluči da što prije izvrši onu veliku pljačku i nestane. Kao što kapetan nasukana broda zna da mu nema spasa, tako je i on naslutio da mu sreća okreće leđa.

Iz razmišljanja trgne ga Mikeov glas:

— Onda, jesam li vam pružio dovoljan dokaz?

Malone izbjegne odgovor jer se u krčmu progurao neki čovjek od sto kila koji je unatoč svojim godinama i debljini bio vrlo otmjeno odjeven.

Radostan zbog te promjene, Malone mu se žurno obrati:

— A, tu ste, doktore. Ovdje čovjek krvari, a vi se skrivate tko zna gdje.

Debeljko izvadi maramicu, veliku kao dječja plahta, i obriše znoj.

— Trčao sam kao lasica — reče razdraženo. — Gdje je pacijent?

Iz grupe se izdvoji bankar i pokaže ruku.

Liječnik prezirno razvuče usne.

— To nije vrijedno spomena. Dođite ovamo!

Imao je kratke, debeljuškaste prste, ali kad je njima uhvatio ranjenu ruku, bankar je zatulio od boli.

— Smiri se — izdere se liječnik — inače ti ne mogu previti ruku. Ako ti ne stavim čvrst zavoj, doći ćeš za tri dana k meni da ti odrežem tu prokletu šapetinu.

Bankar prestane cviljeti.

Debeli liječnik otvori crnu torbu. Kad je započeo svoj posao, Mike pristupi Maloneu koji je stajao sa strane.

— A što će biti s Cramerom kad mu liječnik previje ruku? — zapita Mike.

Malone ga pogleda.

— Doći će pred porotu, ali vi... vi i vaši prijatelji...

— Da?

— Izazvali ste nemir, a u ovom se naselju ja brinem o miru i redu. Stoga vas protjerujem iz Big Bonanze.

Mikeove se oči suze. Ipak ostane miran, kao da je očekivao takvo nešto. Odgovorio je.

— Nećete nas protjerati večeras, zar ne, gradonačelniče?

— Želim da nestanete što prije, da se što prije vrati mir u naselje.

Mike mu se naceri u lice. Nitko nije znao kako se osjeća u tim trenucima. Prema svemu što je čuo, slutio je da je Saul Malone ubojica njegova oca.

— Hm, što prije... Znači u roku od dvadeset i četiri sata. Toliko mi vremena morate dati, načelniče, i sate od sada do izlaska sunca, jer nas u noć ne možete otjerati. Žao mi je ako mislite drukčije, no ja sam bio u mnogim naseljima pa znam što kaže zakon. Ako se ne slažete sa mnom, morat ću obavijestiti najbliži maršalski ured i zahtijevati da se ispitaju prilike u Big Bonanzi. To vam ne bi odgovaralo, nije li tako?

Saul Malone srdito puhne.

— Ako prekosutra nakon svitanja budete još tu, Filby, zatvorit ću vas i vaše prijatelje.

Mike podrugljivo podigne šešir i malo se nakloni.

— To mi je sasvim dovoljno, načelniče — reče hladno i mahne Alvaru.

Zatim zajedno izađu iz krčme Madame Dupont.

Nije bilo potrebno da pozove Osamljenog Vuka. On ih je pratio kao sjenka.

V

Vatrica u rupi natkrivenoj šatorskim platnom, stvarala je lažan dojam topline. Prekratki su bili njezini jezičci.

Gorjela je između Mikea i kreola.

Alvarovo se lice zbog napregnutog razmišljanja izbrazdalo borama.

— Ti kao da si želio da nas protjera — reče oštrije nego što je htio. — Izazivao si ga. Objasni mi što si htio postići.

Mike nagne glavu prema ramenu. Činilo se da osluškuje.

Ako se uskoro ne vrati, morat ću ga potražiti — promrmlja.

Kockar se udari šakom po koljenu.

— Idi k vragu, Mike! Priznajem, izvukao si me iz neugodne situacije, ali protjerani smo tvojom krivnjom. Tvrdim da se to moglo izbjeći. Trebalo je upotrijebiti mozak. Do vraga, kako ćeš pomoći bratu ako postanemo odmetnici? Svatko će nas uzeti na nišan, a već smo ustanovili da onaj pokvareni gradonačelnik ima oko sebe dovoljno nitkova koji su spremni da za sitne pare pucaju u leđa.

Mike ga zamišljeno pogleda.

— Zar ne poduzimam korake da spasim Toma? Zar nisam poslao Montija da ispita situaciju?

— Baš me zanima što tu treba ispitivati! — odvrati kockar.

Mike ne odgovori jer se sasvim nečujno pomaklo šatorsko platno. Gipko kao kuna, došunja se Osamljeni Vuk.

Pod šatorskim platnom nije bilo dovoljno mjesta za trojicu, ali melez tako skvrči žilave noge da je zauzeo najmanji mogući prostor.

zagleda se u vatricu. Činilo se da razgovara sam sa sobom:

— Ta kuća je malena, a ima dva prozorčića s rešetkama. Nalazi se na čistini blizu konjušnice.

Kockar srdito opsuje.

— K vragu, to znamo i mi. Zar nismo pogledali zatvor sa svih strana?

Melezove su tamne oči kao zamagljene piljile u vatru.

— Nastavi — promrmlja Mike.

Monty nakrivi glavu.

— Postoje dva stražara. Obilaze kuću kao gladne lisice stupicu. Jedan je ušao, ugasio svjetlo i vratio se.

— Znači vidio si ga kako ulazi i izlazi. Je li mu bio potreban ključ da uđe?

— Da, otključao je vrata i poslije ih ponovno zaključao.

— Koliko je vremena potrebno stražaru da obiđe kuću?

Brojio je kucanje srca, a onda podigne dvaput obje ruke.

— Da, sada mi je sve jasno! — progunđa kockar.

Mike ga ukori pogledom.

— Ako ne možeš izračunati, ja ću ti pomoći: za obilaženje su potrebne otprilike tri minute. Monty, da li oba stražara obilaze kuću zajedno ili odvojeno?

— Kad je jedan s prednje strane, drugi se nalazi iza kuće.

Mike se ugrize za usnu.

— Onda nam stoji na raspolaganju samo polovina od tri minute, a to je prokleto malo.

Alvaro se iznenada nasmiješi.

— Ne stvaraj pogrešne zaključke, Mike. Sada je sve jasno. Moramo izvući Toma prije nego što sunce drugi put izađe. Uspjet ćemo jer ćeš ti stvoriti dobar plan. Imaš li zamisao?

— Tek obrise zamisli!

— To je dovoljno. Otkrij nam tu misao tek kad je dobro ispečeš, ali sada mi odgovori na jedno pitanje. Što će biti kad to izvršimo? Treba da računaš s time da će Malone poslati za nama svoju bandu. Na koju ćemo stranu bježati? Da se razumijemo, riječ »bježanje« nimalo mi se ne sviđa.

Mike polako odgovori:

— Putovat ćemo na sjever. Do tvog sela, Monty. Da li će prihvatiti moga mladog brata i štititi ga? To me zanima.

— Moja braća nikada neće zaboraviti što si učinio za nas kad su nas htjeli kazniti zbog bijega iz rezervata.

Mike odmahne rukom.

— To je stara priča. Dakle, odvest ćemo Toma u indijansko selo.

Kockar zazviždi.

— To nije loše, ali zar da ostane ondje do kraja života? Saberi se, Mike, i shvati da dolazi savezni maršal. On ima određen zadatak. Ako nam uspije potez, naći ćemo se izvan zakona. Ja vjerujem da će maršal McKenzie krenuti u potjeru i da će slijediti naš trag da pronađe Toma. Zar ne želiš osvetiti oca koji je nevin umro na vješalima?

— Osvetit ću ga, ali pusti me da prespavam — odvrati Mike.

— Da sam na tvom mjestu, ja ne bih mogao spavati — prosikće kockar.

— Moram spavati jer uskoro nećemo imati priliku za san — odgovori Mike.

• • •

Premda su na mračnom nebu treperile zvijezde, na Big Bonanzu prosipalo se mutno sivkasto svjetlo.

Konjušar je upravo obišao posljednji put obor konjušnice i ustanovio da je sve u redu. Kad je htio ući u svoju naherenu kolibu, privuku mu pažnju dva čovjeka koja su koračala prema kući od opeke na čistini obrasloj kržljavim grmljem.

Obor je bio udaljen od zatvora pedesetak koraka. Među napola osušenim i zakržljalim žbunjem stršale su ruševine kućica od opeke. Nije baš mnogo preostalo od njih jer su napuštene ubrzo nakon stvaranja naselja. Kopači i pustolovi svih vrsta radije su živjeli u šatorima i daščarama nego u kućicama koje su ih podsjećale na zatvore u kojima su mnogi proveli neugodne trenutke.

Pošto su se te kućice počele rušiti, ljudi su iskoristili suhu ciglu za građenje peći i ognjišta. Preostao je još poneki ugao, dio dimnjaka ili neravan zid.

Oba se čovjeka zaustave. Smotaju cigarete, a onda potraže u džepovima šibice.

Konjušar opazi da nisu našli šibice, pa se tromo približi.

— Trebate vatru?

— Svakako. Ako imaš šibice, daj nam ih nekoliko — reče viši koji je bio naoružan revolverom i puškom, kao i njegov drug koji mu je dosezao do ramena.

Niži se zvao Andrew Hook, a viši Tony Ford.

Konjušar dade Fordu nekoliko šibica.

— Večeras kasno preuzimate dužnost — reče.

Andrew Hook pljuna.

— Dosta mi je toga prokletog posla — progunđa. — Bdiješ cijelu noć, a ne znaš zašto.

Tony Ford slegne ramenima.

— To je bolje nego da stojimo do trbuha u rijeci i ispiremo zlato. Dobivamo plaću, a ni o čemu drugome ne treba razmišljati.

Konjušar se počeše po vratu.

— Da, tako je. Netko obavlja ovaj posao, netko onaj. Čini mi se da se baca velik novac na čuvanje tog dečka. Ne mogu zamisliti da je on tako važan, premda...

Andrew Hook se namršti.

— Zašto ne nastaviš?

— Htio sam samo kazati da je gradonačelnik do sada zadao sebi mnogo muke zbog njega. Naslućujem da bi mu bilo najmilije da ga vidi na vješalima.

— Ako imaš takve slutnje, zadrži ih za sebe — progunđa Tony Ford.

Andrew Hook povuče šibicom po potplatu čizme i upali je.

Kad je bljesnuo plamičak, iza ostataka jednog zida tri su čovjeka promatrala konjušara i stražare.

Mike oprezno izviri iznad zida.

— Više se ne vide — prošapće.

Monty je šutio, a kreol reče:

— Sada su s druge strane. Ubrzo će započeti obilaziti oko kuće.

Melez polako podigne glavu. Vidjelo mu se samo čelo.

— Dolazi niži — šapne.

Mikeovim i Alvarovim očima je trebalo malo više vremena da se priviknu na tamu, uskoro i oni ugledaju nejasan lik.

Andrew Hook je polako koračao duž zatvorskog zida.

Tri prijatelja šutke su čekala dok se nije pojavio i Tony Ford.

— Vrijeme je, Monty — prošapće Mike.

Monty kimne i odvrati šapatom:

— Osamljeni Vuk će biti njegova sjenka i on će čuti i vidjeti manje nego ubijeni dabar.

Alvaro Martel oblizne usne. Dolmao se poput sladokusca koji očekuje posebnu poslasticu. Donekle je tako i bilo. Samo jedno ga je moglo uzbuditi više nego poker s preprednim protivnikom: ovakva pustolovina.

Andrew Hook se približavao.

Mike položi Montyju ruku na rame.

— Tri obilaženja, a pri četvrtom... znaš.

Monty žustro kimne, izražavajući tim pokretom spremnost i negodovanje.

— Kad se Osamljeni Vuk bori, nije potrebno da mu njegov brat Mike bilo što govori dvaput. Osamljeni Vuk neće ubijati.

— Dobro, Monty. Znači, sve je u redu — promrmlja Mike.

Stražar se udaljio izvan vidokruga.

Monty šmugne u stranu, istodobno se i kreol udalji prema oboru.

Mike Hart imao je prijatelje kakvi se mogu samo poželjeti. Bili su nerazdvojni i onda kad se nisu vidjeli. Što je situacija bila opasnija, to su složnije obavljali zadatke.

Mike se pripremi za napad.

Andrew Hook je upravo prošao mimo kad je otkopčao opasač. Položi oba teška revolvera na zid, nadohvat ruke, zatim izvuče nož i stavi ga tako blizu opasača da ga je mogao lako dohvatiti.

Iznad ruševine proletí sjena. Bila je to velika sova.

Šada se u mraku izgubi Tony Ford.

Stražari su se kretali u smjeru kazaljke na satu.

Na redu je bio niži stražar.

Prema Mikeovu planu trebalo je započeti napad kad se poslije trećeg obilaženja stražari nađu u pogodnom položaju, jedan s ove strane, a drugi s one.

Iz obora dopre prigušeno frktanje konjá i podsjeti Mikea na zadatak koji je preuzeo Alvaro. Zadatak nije bio opasan, ali ako nešto pođe po zlu, cijela će zamisao pasti u vodu.

Ali Mike je prijateljima povjerio one zadatke koji najbolje odgovaraju njihovim sposobnostima.

Alvaro je imao, na primjer, neobičnu sposobnost da se lako približi konjima i ne izazove njihovo nepovjerenje. Mike ga je već nekoliko puta vidio kako uspijeva riječima i cmoktanjem smiriti i upokoriti divlje konje, kojima se nitko nije usudio približiti, tako da su najzad trčali za njim kao bezazlena psetanca.

Što se tiče Osamljena Vuka, ove mu se noći pružala prilika da iskuša čudno oružje koje je osobno izradio. Sastojalo se od kamena, velikog kao šaka, što se nalazio u kožnatu ovoju. Dvostruk kaiš, dugačak dva pedlja, omogućavao je Osamljenu Vuku da upotrebljava to oružje za udaranje, ali i kao opasnu praćku.

Mike je napeto osluškivao, ali nije zamijetio nikakve sumnjive zvukove. Konji su se u oboru ponašali sasvim obično. Bilo je to Alvarovo djelo.

Montyju nije bilo ni traga ni glasa, ali i on je bio spreman u zasjedi.

Na redu je bio Andrew Hook. Mike ga je čekao kao što puma u visokoj travi vreba na antilopu.

Zašto ne dolazi?

Napokon...

Tiho šuškanje trave najavi korake.

Mike nasluti uzrok tog zakašnjenja. Andrew Hook je pričekao s druge strane svoga druga da ondje smotaju cigarete.

Žar cigarete bi zasjao i opet se ugasio. Andrew Hook je pri svakom koraku povlačio dim. Bio je strastven pušač.

Mikeu se suze oči kad je opušak odletio u lûku kroz noć i iščezao u suhom grmlju.

Ispruži ruku i napipa drven držak noža, prilagođen njegovoj ruci.

Stisne usnice kad se stražar približio.

Andrew Hook kao da je namjeravao poći prema ruševnom zidu. Doduše, Mike to nije predvidio, ali mu je odgovaralo.

Stražar je imao opravdan razlog da tako postupi. Ondje gdje je ranije prolazio, postojao je debeo pijesak, pa ga je htio izbjeći. Stoga se udaljio šest koraka od zatvora.

Osamljeni Vuk strpljivo je čekao da se drugi stražar, Tony Ford, približi grmu u kojem je vrebao.

Njegovo gipko tijelo, na kojem nije postojao ni gram suvišne masnoće, napne se kao lûk. Nečujno zavrti praćku, a onda baci kamen.

Za svakoga bi drugog takvo gađanje bilo nasumce, no Monty je dobro poznao svoje oružje i umio ga iskoristiti. On nije očekivao slučajne pogotke, nego je pouzdano pogađao cilj.

Kamen u koži pogodi u sljepoočicu i stražar se sruši kao pokošen.

U istom času Mike se baci na drugog stražara. Poletjevši kroz zrak sličio je strijeli odapetoj s tetive.

U desnoj mu ruci zabljesne nož.

Andrew Hook shvati što se događa tek kada mu je Mike prinio oštricu grlu.

— Ne miči se i šuti, inače si gotov — prosikće Mike.

Andrew Hook se ukruti od straha jer se pojavio još jedan lik, kao da je niknuo iz zemlje.

Vidio je pred sobom smeđe, koščato lice. Montyjeve su se oči, unatoč tami, sjajile kao crn, gladak mramor.

Andrew Hook potpuno se prepusti sudbini. Više mu nije bilo ni na kraj pameti da se pokuša braniti. Nadao se da će ga poštedjeti ako bude miran.

K vragu, zašto ga ne bi poštedjeli kad ga nisu odmah ubili?

— Oduzmi mu sve što mu više nije potrebno — prošapće Mike.

Monty je bio brz. Za nekoliko sekundi oslobodi Andrewa Hooka puške i opasača. Dobro je znao što treba činiti jer su se o svim pojedinostima dogovorili unaprijed. Hitro vežući iznenađenog stražara uvrijedi se kad ga je Mike upitao:

— Je li sve u redu?

Melez odgovori riječju kojom Indijanci mogu, ovisno o intonaciji, izraziti baš sve:

— Haug!

— Mrtav je?

— Duh će mu se vratiti kad sunce rastjera noćne demone — tiho

odvrati Osamljeni Vuk tako da ga je mogao čuti jedino Mike.

— Daj znak.

Monty je znao oponašati životinjsko glasanje. Pozivajući Alvara Martela, imitirao je siktanje čegrtuše.

Kreol oprezno podigne prečku što je služila umjesto vrata na ogradi obora i pojavi se vodeći jednom rukom dva a drugom tri osedlana konja.

Monty pohita prema njemu i vrati prečku na mjesto.

— Sve u redu — prošapće kreol.

Mike gurne Andrewa Hooka prema kobili.

— Gurni nogu u stremen, pa ću ti pomoći da uzjašeš — reče tako kao da želi nekom dobrom prijatelju učiniti uslugu.

Hook je bio napola ošamućen tim neočekivanim razvojem događaja.

— Nećete me ubiti?

— Nećemo dokle god se budeš razumno ponašao — odvrati Mike.

— Imaš ključ?

— U džepu od hlača.

Mike mu izvuče kolut na kojem su visjela dva ključa: veći i manji.

Važući ih u ruci pogleda prema oboru.

Alvaro Martel protumači taj pogled na svoj način.

— Staroga sam morao prilično grubo ušutkati — objasni prigušenim glasom. — Sjedio je pred sobicom u kojoj su sedla pa mi je smetao.

— Je li se probudio?

Kreol se blago osmjehne.

— Samo sam ga iz jednog sna uljuljkao u drugi. Vjerojatno će odspavati dva sata, a onda će ga malo boljeti brada, no to je sve.

— Hm...

— Vjeruj mi, Mike, morao sam to učiniti — nastavi kreol kao da se ispričava. — Dva sata lijepa su prednost. Ne smijemo gubiti vrijeme. Ja ću ovoga smjestiti u sedlo.

Mike kimne i prepusti mu stražara.

Alvaro odvede Hooka do konja, spretno ga podigne i sveže mu ruke za jabuku sedla.

Mike iščezne u tami.

Veliki je ključ odgovarao bravi vanjskih vrata.

Uđe u mračan zatvor, koji se sastojao od uskog hodnika i ćelija s obiju strana. Pipajući prečke nečujno se kretao hodnikom.

Začuje duboko disanje. Potraži rukama bravu i lako je nađe.

Gurne ključ.

Saznao je da se u zatvoru nalazi samo šesnaestogodišnji mladić, pa nije morao biti suviše oprezan.

Okrenuvši ključ, šapne kroz rešetku bratovo ime:

— Tom...

Mirno disanje prekine se kao odrezano.

Začuje se pospano pitanje:

— Tko je?

— Ja sam, Mike.

Čulo se kako mladić ustaje.

Mike otvori vrata i ispruži ruku. Uhvate je dvije tople ruke i čvrsto stisnu.

— Brate...

U tami se nije mogao vidjeti smiješak što je zaigrao na Mikeovu licu.

— Zar si očekivao nekoga drugog?

— Neprestano sam razmišljao o tebi, ali mislio sam da si negdje

kraj Missourija ili Rio Grandea. Tvoji se putovi nikada ne znaju.

— Jesi spreman za dalek put?

— Treba samo da navučem čizme.

— Onda požuri!

Tom izađe iz ćelije. Bio je mlad. Imao je gotovo djevojačke crte lica. Duga plava kosa padala mu je do očiju, ali kutovi usana objesili su se i odavali razočaranje koje je već iskusio.

— Za dalek put potreban mi je revolver.

Mike ga zamišljeno pogleda.

— Umiješ li rukovati revolverom?

Iza Mikea pojavi se kreol i pruži Tomu opasač što ga je oduzeo stražaru, progunđa:

— Ako još ne umije, treba da nauči. A sada nestanimo. Imali smo sreću, ne smijemo pretjerivati. Dođi, mladiću, pokazat ću ti konja.

Andrew Hook pokorno je sjedio na smeđoj kobili. Lice mu je bilo posve blijedo. Obeshrabreno je očekivao događaje.

Monty se pogurio na vrancu, onako kao što jašu Indijanci.

— Hajdemo! — reče Mike i gurne nogu u stremen.

Kreol skoči u sedlo kao što mačka skače na visok zid.

VI

Na drvenu podu, prekrivenom opušcima što su ih pobacala petorica ljudi, ležale su dvije prazne boce viskija.

Saul Malone koračao je od jednoga zida do drugog.

Pred nogama mu se nađe prazna boca i on je bijesno odbaci i pogodi Sheta Kilkera u cjevanicu.

Krvnik jaukne, ali odmah ušuti kad ga je gradonačelnik pogledao kao da će nasrnuti na njega.

— Ti si glupan baš kao i svi ostali koji za moj skupi novac šeptrljavo obavljaju posao! — uzvikne Saul Malone, zajapuren od srdžbe.

Sholto Biggin meketavo se nasmije.

Saul Malone se okrene prema njemu.

— Zaveži, ili ću ti ja začepiti gubicu! — drekne.

Uplašivši se, Biggin se uozbilji. Pogleda neuredna čovjeka koji je pomagao krvniku prilikom vješanja Hanka Harta.

— Hajde, kaži nešto, Spike — reče.

Spike Chancery se zbuni.

— A što da kažem? Pozvali ste me ovamo, a gazda urla kao da će nas rastrgati na komade. Što ja tu mogu kazati?

Daščući kao da vuče teška kola, Saul Malone jurne prema njemu.

— Ti si još veća budala od ostalih, Spike Chancery. Zar ti nisam rekao da treba da zaviriš u obor? Što si ustanovio?

Vidljivo odahnuvši, ali i pokazujući stanovitu zluradost, krvnikov pomoćnik ispriča:

— Stari konjušar ne zna ništa, ili se pretvara da ne zna. Pošto je dobio udarac kao da ga je zakačila

mazga, iz obora su ukradena tri vranca i dva ridana. Eto, tako stoje stvari.

— Tri vranca i dva ridana. Ona trojka koja nam je i donijela sve te nevolje, dojahala je u naselje na vrancima. Jesi li otkrio tragove?

Spike Chancery slegne ramenima.

— Ja nisam ni izviđač ni tragač tragova, ako to misliš.

Dva su čovjeka do sada šutjela. U kaubojskoj odjeći izgledali bi sasvim neupadljivo da njihova lica nisu odavala kojem soju pripadaju. Zvali su se Bingo York i Dick Burry. Pripadali su najpovjerljivijim gradonačelnikovim ljudima.

Ostali plaćenici nisu smjeli prisustvovati tom vijećanju.

Bingo York se nakašlje.

— Što hoćeš, šefe? Stranci koji su donijeli neprilike odveli su sa sobom momka. Pa što onda? Riješio si ga se, a ne bi bilo mnogo drukčije ni da ga je odveo maršal.

Saul Malone pogleda prema stropu i zakoluta očima kao da više ne može podnijeti takve gluposti. Napokon prostenje:

— Idite k vragu! Zar ne shvaćate što se dogodilo? Ma kakvi bili razlozi zbog kojih su spasili tu mladu bitangu, nesumnjivo je da ga nisu odveli zato da ga objese. Balavac će brbljati.

Sholto Biggin protrlja nos, kao da je time istisnuo iz svoga priglupog mozga novu misao:

— Maršal bi ga također ispitivao, a on bi brbljao isto tako kao što će i sada. U čemu je razlika?

Gušeći se od bijesa, Saul Malone pritisne šakama sljepoočice.

— Više ne mogu izdržati — izusti. — Maršal i sudac ne bi mu povjerovali ono što bi im ispričao. Razumijete li, tikvani? Međutim, ako njegovi prijatelji stavljaju glavu na kocku da ga izvuku iz ćelije, onda je jasno da će prihvatiti njegove riječi zdravo za gotovo.

— I? — zapita Dick Burry ne shvaćajući.

Saul Malone proguta nekoliko puta slinu, zatim upali cigaru, crnu kao smola. Povukavši dva-tri dima malo se smiri.

— U redu, možda momak i nije najveća opasnost za nas. No, odgovorite mi na pitanje: zašto su odvukli Andrewa? Da, sada buljite u mene i čekate da vam rješenje donesem na tanjuru. Dobro znate da Andrew zna sve jer pripada našem užem krugu. Ako ga malo pritegnu, a ja ne bih ni za živu glavu htio biti na njegovu mjestu, propali smo.

— Misliš da će govoriti protiv nas? — upita krvnik.

Malone kimne.

— Možete biti uvjereni u to. Zar ste zaboravili da ste me neprestano upozoravali na promjenu raspoloženja u Big Bonanzi? Ako Andrew dade iskaz pred porotom, tada će sucu biti dovoljno da potraži svjedoke u naselju. Naći će ih na svaki prst po dvojicu.

Nakon tih riječi lice Dicka Burryja promijeni izraz. Ustane i podboči se rukama o stol.

— Što namjeravaš, Saul?

— Moramo za njima. Moram ponovo ščepati momka, a ni Andrewa im ne smijemo prepustiti.

Dick Burry pažljivo se zagleda u indijansku ratničku sjekiru što je ležala na pisaćem stolu i služila kao pritiskivač pisama.

— Ako su momak i Andrew opasnost za sve nas, onda moramo za njima. Tu se slažem s tobom, Saul, ali ja mislim i malo dalje. Sasvim opravdano smo te upozoravali na promjenu raspoloženja u naselju. Ovdje ključa. Dok budemo tragali za momkom i Andrewom, kotao bi mogao prekipjeti. Je li ti jasno da ćemo se opet naći na početku?

Malone je grickao donju usnicu.

— Kad malo bolje razmislim, dolazim do zaključka da je svaki od vas zaradio dvije tisuće dolara. Zar to nije ništa?

Bingo York se gromko nasmije.

— Dobro računaš, Saul, ali taj račun ipak ne valja. Pitaj, na primjer, Spikea koliko još ima od tih dviju tisuća dolara i kako dugo će moći živjeti od tog novca ako nas maršal McKenzie otjera.

Malone ga bijesno pogleda.

— Kaži što misliš, Bingo, ne okolišaj — promrsi kroz zube.

Bingo York pogleda jednoga po jednog. Napokon kimne.

— Dakle, ja govorim ono što svi mislimo. Valjda nismo obavljali sve te prljavštine zato da sada odemo praznih džepova.

Malone pogodi desnom šakom lijevi dlan.

— Tko govori o odlasku? Zar ti nije jasno da nas očekuje težak zadatak? Moramo se riješiti protuha koje su nam pomrsile račune, moramo se dokopati Andrewa.

Dick se zakašlje.

— Ne ponavljaj stalno isto, šefe. Rekao sam da ja mislim malo dalje. Treba da napunimo džepove prije nego što zauvijek odemo odavde. Kad sve sredimo, rastat ćemo se i svatko će, sa svojim dijelom u džepu, poći onamo kamo želi.

Malone uvuče glavu među ramena.

— Nisam ja tako tup kao što mislite. Zapelo vam je za oko bančino zlato, je li?

Spike Chancery slegne ramenima.

— Nećeš nas valjda uvjeravati da si ga zaboravio, šefe.

Saul Malone se iznenada nasmije.

— U redu, razmišljao sam o tom zlatu. Već sam i predvidio kada ćemo napasti.

Dick Burry isturi bradu. — Kada? — zapita.

Saul Malone prezirno pogleda svoje ljude.

— Vi biste krenuli još danas, je li? Opet pokazujete kakve ste budale. Zar vam nije palo na pamet da su preostala još četiri dana do dolaska nakupca zlata, kojeg šalju iz Helene svakih deset dana? Tek kad on dođe, krtice izvuku svoje zlato iz skrovišta i odnesu ga u banku na prodaju. Treba da pričekamo taj trenutak. Je li vam to bistro, šupljoglavci?

Shet Kilker počeše se po šiji i kimne u znak slaganja.

— Tako je. A jesi li pomislio i na to da kola, kojima se zlato odvozi, prati šest jahača naoružanih do zuba?

— Mislio sam i na to, i već imam plan — odvrati Malone. — A sada me prestanite ispitivati. Neću vam kazati ni riječ.

— Zašto?

Saul Malone opet počne grickati usnu. Napokon reče:

— Govorio sam o tome s jednim čovjekom, i sada se kajem. Trebalo

je da sve to zadržim za sebe, kao najveću tajnu.

— Taji to ako želiš — promrmlja Shet Kilker, koji je govorio u ime sviju. — Bitno je da odjašemo punih džepova pošto ščepamo momka i oslobodimo Andrewa. Još samo jedno pitanje: ako potratimo još četiri dana, neće li se trag izbrisati?

Saul Malone kao da se zbunio. Onda odmahne rukom.

— Nije važno ako se izbriše. Pet jahača, od kojih su trojica na vrancima, ne može tek tako nestati. Pronaći ćemo ih ma kamo se zavukli.

— Hja, ti znaš najbolje — reče Dick Burry. Ali to nije zvučalo naročito uvjerljivo.

Saul Malone opet se razbjesni.

— Tornjajte se do vraga i ne pojavljujte se dok vas ne pozovem — vikne i rastjera svoje ljude.

VII

Došljaci koji su zadali tako velike brige Saulu Maloneu i njegovim lupežima sjedili su oko vatre.

Andrewa Hooka, pošto je pojeo kruh i slaninu, opet su svezali. Tupo je buljio u plamen koji je bacao iskrivljene sjene na strmine klanaca.

Bio je uznemiren zbog toga što je sve ispričao. Ako se to sazna i on se nađe pred Saulom Maloneom, može se rastati sa životom.

Sjećao se kako je ubijen Maloneov čovjek zato što je postao nepouzdan. Naježi se.

Već je zamišljao svoju vlastitu smrt ako se sazna da je izdajica.

Neka ide k vragu Saul Malone!

Što je mogao učiniti kad su ga prisilili da progovori?

Kao i većina zločinaca, grčevito se držao za svoj bezvrijedni život. Za nj bi izdao i vlastitu majku.

Ocjenjivački prijeđe pogledom s Mikeova preplanula lica na meleza, zatim pogleda kockara.

Tom ga nije osobito zanimao, premda se sve vrtjelo oko njega.

Međutim, ma koliko promatrao ta lica, nije mogao otkriti što bi mu odalo kakva ga sudbina očekuje.

Više nije mogao izdržati. Pročistivši grlo, obrati se Mikeu:

— Sada znate sve. Zašto me ne pustite? Obećavam da ću...

Mikeov glas bio je neobično miran, zvučao je kao da razgovara sâm sa sobom:

— Ne možeš sve zahtijevati ako sve ne dadeš, Andrew Hook.

Razbojnik se trzne.

— Sve sam kazao — promuca.

Mike zatrese glavom.

— Ne vjerujem. U tvojoj ispovijedi nešto nedostaje. Svakako, priznao si da ste objesili Hanka Hearta iako je bio nevin. Priznao si i to da biste objesili Toma da se niste bojali da će stanovnici naselja biti protiv vas. Priznao si da ja Saul Malone bacio pred Hankovu kolibu vrećicu zlata tako da ju je morao pronaći. Brbljao si kao svraka, ali ipak nisi kazao sve.

— Odakle ti takva pomisao? — izusti Andrew Hook.

Gledao je sjene što su plesale na stijenama, nije mogao izdržati Mikeov pogled.

Mike se nije obazirao na pitanja što ih je zapazio na licima svojih drugova. Kao da nije mario za njihovu znatiželju.

— Pogledaj mi u lice! — naredi razbojniku.

— Evo, gledam — promuca Hook, ali uvuče glavu kao kornjača kad nasluti opasnost.

Mike se iznenada osmjehne, ali na takav način koji je mogao značiti jedino to da Andrewa Hooka očekuju teški trenuci.

— Zapamtio sam tvoje riječi, protuho — tiho reče Mike. — Treba razjasniti još nešto. Slušaj me dobro. Pitam te koliko će Saulu Maloneu i njegovoj bandi biti potrebno da krene u potragu za nama. Sjećaš se što si odgovorio?

Razbojnik se trgne. Ni crveni sjaj vatre nije mogao prikriti sivilo što mu se prelilo preko lica.

— Ne znam što hoćeš — reče.

Mike se osmjehne. Nagne se naprijed i uzme jednu granu. Dobaci je Osamljenom Vuku, koji je spretno uhvati. Možda je melez već slutio cilj te čudne igre, ali upitno podigne obrve.

Mike mu kimne.

— Uzmi nož, Osamljeni Vuče, i nareži ove zgodne šiljaste štapiće koji veselo gore kad se zabiju pod nokte onome koji neće govoriti istinu.

Melez izvuče nož i počne rezati granu. Drvo je bilo smolasto, pa je verje planulo kao barut.

Mike upita:

— Znači, ti ne znaš o čemu govorim? Hm, možda shvatiš kad ti se pod noktima zapale baklje.

Hookovo lice počne se nervozno trzati. Usne su mu podrhtavale.

— Mučit ćeš me na indijanski način?

Mike slegne ramenima.

— Budući da mi nećeš kazati istinu, prepustit ću ispitivanje Osamljenom Vuku, a on je Indijanac, bar djelomično.

Preplašeni razbojnik zastenje.

— Ne, to ne možeš učiniti!

Mikeov je odgovor zvučao tako kao da mu je već dosadila ta igra:

— Kako bih ti dokazao što sve mogu učiniti, priznat ću ti nešto. Ti me poznaš pod imenom Mike Filby, ali ja se zovem Mike Hart, a onaj čovjek kojeg ste objesili moj je otac. Momak kojeg ste htjeli upropastiti u kamenolomima moj je brat. Uviđaš li sada da svašta mogu učiniti?

Razbojnik zatuli kao udaren pas.

— K vragu, kaži mi već jednom što još treba da učinim.

Mike se zagleda u Montyja, koji je vrlo vješto rezao štapiće.

— Spretan je, vrlo spretan — promrmlja. — pitao si me nešto razbojniče? Da, sjećam se. Želiš da ti postavim neko pitanje. U redu. Što si mislio kad si kazao... čekaj malo... Kazao si doslovce: Saul Malone neće se zbog mene žuriti, nai prije će potražiti zlato.

Zločinac duboko udahne. Mik mu dade vremena.

Kad je Osamljeni Vuk bacio u vatru jedan štapić koji mu se nij sviđao, Andrew Hook najednon stvori odluku. Ipak, najprije upita:

— Ako sve kažem, nećeš me mučiti?

— A zašto? Tko si ti uopće? Ti si običan štakor kojeg mogu u svako doba zgaziti. Ja se želim dokopati Saula Malonea i svima pokazati da je gradonačelnik Big Bonanze zločinac i ubojica. Onda?

Andrew Hook počne šaptati, kao da se boji da ga okružuje stotinu radoznalih ušiju:

— Saul će nešto poduzeti. Sasvim mu je svejedno da li ću ja crknuti ili ne, samo ako bude mogao izvršiti svoju veliku pljačku. Radi se o zlatu koje kopači mijenjaju u banci. Otkup zlata obavit će se za nekoliko dana.

— Budi konkretniji — zatraži Mike.

Andrew Hook ispriča sve, i najsitnije pojedinosti plana o kojem se dogovarao sa Saulom Maloneom.

Mike zamišljeno kimne.

— Dakle, u Crazy Mountains, za vrijeme prijelaza preko prijevoja Sunrise.

— Da — potvrdi zločinac.

Mike je imao dovoljno materijala za razmišljanje. Nije reagirao na Alvarovo nakašljavanje. Digne pogled tek kad mu se kreol neposredno obrati:

— Što ćeš učiniti?

Mike je piljio u vatru. Tek nakon duge šutnje odgovori:

— Moram dokazati da je Saul Malone zločinac. Jedino tako mogu osvetiti očevu smrt, a ja želim osvetu.

— Onda nam kaži što da radimo — reče kreol.

Tom, koji je slušao zaustavivši dah, napne se kao da se priprema za skok.

— Reci što treba da učinimo, Mike!

Mike zatrese glavom.

— Ti nećeš ništa učiniti, Tom. Rekao sam da želim osvetu, a osveta je otrov. Dovoljno je da je jedan nosi cijelog života. Kad se sve završi, doći ću po tebe. Tada će za nas započeti drukčiji život.

Mladić ga je zapanjeno gledao.

— Kamo ćeš doći po mene, Mike? Ništa ne razumijem.

— Daleko na sjeveru, na kanadskoj granici, postoji jedno indijansko selo. Zar ne želiš ponovo vidjeti svoju braću, Monty?

Melezovo je koščato lice sličilo izrezbarenoj maski.

— Tjeraš me odavde?

Mike zatrese glavom.

— Povjeravam ti Toma, a zaboravit ću da smo pomiješali krv ako ga ne pronađem u tvom selu. Očekuje te težak zadatak, Monty. Od granice te odvajaju četiri stotine kilometara, a moram ti predati i zarobljenika, da mi ne smeta.

— Kada ću krenuti?

— Odmah, Osamljeni Vuče, tako da jutarnji vjetar zamete vaše tragove kad Alvaro i ja odjašemo u planine.

Osamljeni Vuk ustane.

— Hajdemo, Tom, moramo krenuti. Tvoj brat tako želi.

Tom zaškrguće zubima.

— Nisam više balavac kojega možete gurati po miloj volji, Mike.

Mikeov glas bio je umoran:

— Ni ti ni ja nismo uspjeli spriječiti da otac umre na vješalima. Ne smetaj mi sada kad se želim osvetiti ubojicama.

Mladić se htjede pobuniti, ali Osamljeni Vuk stupi pred njega.

— Mladi ratnici treba da slušaju savjet iskusnih, Tom. Osedlaj konja. Moramo krenuti. Vođa tako želi.

— Vođa, vođa — nezadovoljno promrmlja Tom.

Osamljeni Vuk uhvati ga za ramena i okrene prema konjima.

— Da, vođa, tvoj prijatelj, tvoj brat, a sada i otac. On je sve za tebe i za mene, treba da ga poslušamo.

Montyjeve umirujuće riječi djelovale su na mladića. Tom osedla svog konja, zatim pomogne da se osedla kobila za zarobljenika.

Monty objasni kako će se ponašati na tom dalekom putu:

— Put je mjestimice loš. Stoga moram jahati na čelu i voditi kobilu. Ti ćeš mi štititi leđa tako što ćeš se nalaziti iza opakog čovjeka. Ako napravi sumnjiv pokret, upozori me škanjčevim kriještanjem. Možeš li?

Tom pokuša oponašati škanjca, ali nije bio naročito uvjerljiv. Osamljeni Vuk kimne.

— Dobro je, Tom. Krenimo!

Mike i Alvaro podigli su Andrewa Hooka na konja svezali mu ruke za jabuku na sedlu.

Mike pristupi bratu.

— Imaš kolt, Tom — reče. — Upotrijebi ga samo ako budeš morao birati između svoga i tuđeg života. Uvijek budi spreman na takvu opasnost.

Tom se uspravi.

— Bez brige, brate — reče nastojeći da izgleda kao odrastao muškarac.

Mike pljesne kobilu po sapima.

— Sretno! Jednog ću dana doći po tebe.

Tom ne odgovori.

Kad se topot kopita izgubio, Alvaro smota dvije cigarete i jednu pruži Mikeu. Puhne oblačić dima, a onda upita:

— Kakve su tvoje namjere?

Mike je promatrao žar cigarete.

— Zar misliš da imam nekakve posebne namjere?

Alvaro se blijedo osmjehne.

— Toma si mogao uvjeriti da ti smeta. Međutim, Monty ti je povjerovao koliko ti i ja vjerujem. U svemu tome nešto se skriva, ali još ne znam što čekam da mi to ti kažeš.

Mike sjedne kraj vatre, razgrne žar i progovori:

— Zamisli da si ti savezni maršal koji je dobio zadatak da dođe u rudarsko naselje po momka koji je osuđen na prisilan rad. Slušaš li me?

Alvaro stisne jedno oko. Bio je to jedini izraz raspoloženja koje bi sebi dopustio za vrijeme pokera.

— Zamišljam da se ne zovem Alvaro Martel, nego da sam maršal McKenzie. Dolazim u Big Bonanzu i raspitujem se kod gradonačelnika o zatvoreniku kojeg treba da preuzmem. Saznajem da je nekoliko sumnjivaca oslobodilo zatvorenika i pobjeglo s njim. Hvata me slijepi bijes i prisjećam se svoje obaveze da izvršim sve zadatke. Stoga napojim konja, pojedem nekoliko zalogaja i krećem u potragu.

Mike kimne.

— Vrlo dobro, maršale. Treba da požurite, progonjeni imaju vrlo brze konje.

Alvaro se opet osmjehne. Kao da je uživao u toj predstavi.

— U redu, načelniče.

Mike je ostao ozbiljan.

— Ako sam pravilno razumio tvoju igru, Alvaro, onda sam ja gradonačelnik Big Bonanze i veoma mi je stalo do toga da te što prije udaljim iz naselja. Ti mi smetaš. I te kako mi smetaš ... pripremam pljačku zlata koje prevozi banka.

Kreol baci opušak u vatru.

— Kladim se da će se sve zbiti baš tako.

— Već se zbilo — reče Mike. — Do smrti ću sjediti u zapećku ako maršal McKenzie već ne jaše za nama.

Kockar se namršti.

— A mi se nismo potrudili da izbrišemo tragove.

Mikeovo lice bilo je bezizražajno.

— To sam i htio. Neka nas nađe. Olakšat ćemo mu posao na taj način što ćemo mu krenuti u susret.

— I što ćemo tada?

Mike slegne ramenima.

— Moram saznati kakav je čovjek taj maršal. Jedno je izvjesno: neću mu dopustiti da dirne Toma.

— Ja mislim da bi se ti zaratio sa svim maršalima na svijetu samo da zaštitiš svog brata.

Mike ne odgovori.

Znao je da je blizu prilično nejasne granice što razdvaja pustolovinu od bezakonja.

— Hajdemo na spavanje. Već sutra ugledat ćemo maršala McKenziea — reče.

VIII

Maršalu McKenzieu su već nekoliko puta protekli da će ga jednog dana, s njegova divovskog dorata, srušiti metak iz zasjede ako nastavi za svoju bijednu plaću srljati u opasnosti.

Oni koji su ga opominjali imali su pravo kad su tvrdili da na svom upadljivom konju predstavlja izvanrednu metu.

Maršalu McKenzieu toga je jutra dok je jahao na sjever, jedina briga bila da ne izgubi napola zameten trag.

Sjedio je u sedlu i zbog preširoke odjeće doimao se poput strašila za ptice koje je privezano na konja. Tko ga je vidio iz daljine nije posezao za revolverom niti je slutio da ima pred sobom čovjeka kojeg se najviše boje u Montani. McKenzie je na prvi pogled izazivao smijeh, a ne strahopoštovanje.

Najsmješniji je na njemu bio otrcan ogrtač koji nikada nije skidao sa sebe.

Međutim, ispod ogrtača nalazilo se nešto što je ulijevalo strah: vrlo širok opasač sa dva reda metaka.

Postojao je i opravdan razlog za nošenje takvoga opasača. Katkad je tjednima i mjesecima lutao kroz neprohodnu divljinu gdje nije mogao obnoviti zalihe. No, dokle god je imao dovoljno municije, nisu ga morile nikakve brige. Uvijek je pronalazio nekakvu divljač. Dabome, katkad je morao jesti i guštere.

Guverner Montane, načitan čovjek, kazao je jednom da ga njegov najbolji maršal podsjeća na Don Kihota, viteza tužna lika.

Gledajući maršala McKenziea s udaljenosti od nekoliko stotina metara, Alvaro se protiv volje smješkao.

— To je čudan čovjek — progunđa i skine šešir kako se ne bi prerano odao u zaklonu iza kamenih gromada.

Kraj njega je čučao Mike Hart. I on je skinuo šešir. Činilo se da mu ne smeta prijepodnevno žarko sunce.

— Ne potcjenjuj ga — promrmlja. — Sjeti se stare mudrosti da je uvijek najopasniji onaj protivnik koji je upravo pred tobom.

Kreol se podrugljivo nasmije.

— Da ga uhvatim lasom?

— Ja ću ga zaustaviti — reče Mike.

Alvaro zajedljivo odvrati:

— Baš me zanima kako će to izgledati.

— Čuo sam da nije pametno dopustili maršalu McKenzieu da se približi na manje od dvadeset pet koraka — promrmlja Mike.

— Zaista?

— Tako se priča.

Kad se McKenzie približio na stotinu koraka, Mike posegne za vinčesterkom. Nasloni cijev na jednu gromadu i priljubi kundak uz rame.

— K vragu, uvijek preuzmeš glavnu ulogu — prigovori Alvaro.

Mike je imao maršala na nišanu. Još nikada nije gađao tako pažljivo.

Odjekne hitac.

Mike opazi da je dva koraka ispred dorata štrcnuo pijesak.

McKenzie munjevito nestane sa sedla.

Dorat je sasvim mirno stajao između dva velika grma, od kojih je jedan poslužio jahaču kao zaklon.

No, bio je to samo zaklon pred pogledima. Da su Mike i Alvaro to htjeli, mogli su puščanim hicima istjerati maršala iz skrovišta.

Alvaro Martel kao da nije bio oduševljen takvim razvojem događaja.

— Da si mene pitao, odmah bih ti kazao da takav način zaustavljanja ne smatram nimalo pametnim — progunđa. — Što ćeš sada?

— Vidjet ćeš — odvrati Mike i povuče pušku.

Oprezno je spusti na tlo, zatim učini nešto što je bilo vrlo čudno u takvoj situaciji. Otkopča opasač i dovikne iz sveg glasa:

— Hej, maršale McKenzie! Zaustavio sam vas kako bih porazgovorio s vama! Ne dirajte okidač kad vam krenem u susret. Bit ću nenaoružan!

Nekoliko je sekundi bilo tiho, a onda maršal McKenzie pokaže da je ne samo neustrašiv nego i pravi šaljivčina.

— Dobro došao! Poškakljaj oblake prije nego što se izrukujemo!

Mike uzme šešir, stavi ga na glavu i ispruži ruke iznad zaklona. Pošto je ostao dvije-tri sekunde u takvom položaju, Alvaro mu reče:

— Činjenica da ti nije prostrijelio šapu dobar je znak. Što ti mi sliš?

Mike ne odgovori. Uspravi se i polako krene.

— I đavla bi povukao za rep, al bio je i ostaje budala — promrmlja Alvaro.

Trebalo je da Mike prijeđe šezdesetak metara. Kad je protivnik nevidljiv i opasan kao izgladnio vuk samotnjak, onda to sliči hodu kroz

močvaru, pri čemu svaki korak može biti i posljednji.

Kad se približio grmu na dvadesetak koraka, javi se McKenzie:

— Dovoljno ste blizu, stranče! To vrijedi za vas, a vaš prijatelj iza gromada neka upamti da sam do sada uvijek bio brži nego oni koji su me htjeli napuniti olovom.

Ne spustivši ruke, Mike se zaustavi.

— Sposobniji ste nego što sam mislio, jer ste otkrili da mi prijatelj štiti leđa, maršale! — dovikne.

Iz grma dopre tih smijeh, zatim naredba:

— Približite se!

Mike produži. Maršala opazi tek na šest koraka.

— Zaobiđite grm — reče McKenzie — da možemo razgovarati, stranče!

Znajući da ga maršal promatra, Mike kimne i posluša ga. Ali se naježi pri pomisli da ga Alvaro više ne može štititi.

Ono što je ugledao bilo je smiješno, ali još više prijeteće.

Smiješno je bilo to što je maršal McKenzie sjedio iza grma prekriživši noge kao musliman koji se moli.

Nezgodno je, međutim, bilo to što dlanove nije okrenuo prema Meki, nego je u objema rukama držao teške revolvere.

Mike je nastojao ostati hladnokrvan.

— Spremite koltove, maršale — reče. — Više me ne možete prestrašiti. Propustili ste da me sa sigurne udaljenosti dočekate olovom.

Maršal kimne.

— U pravu ste, stranče, sviđate mi se.

— Neobično sam počašćen — progunđa Mike.

— Dakle, želite razgovarati sa mnom. Moje se želje ne podudaraju s vašima.

Mike slegne ramenima.

— Znam. Tražite jednog šesnaestogodišnjaka kako biste ga poslali u kamenolom, no nećete ga ščepati.

Maršal se veselo osmjehne.

— Uistinu mislite da me možete spriječiti?

— Već sam vas spriječio. Ali udovoljimo najprije pravilima pristojnosti. Ja znam, doduše, da razgovaram s maršalom McKenzieom, ali vi ne znate s kime imate posla.

McKenzie zatrese glavom.

— Varate se! Čvrsto sam uvjeren da sam upoznao izvjesnog Filbyja i nadam se da ću uskoro ugledati i njegove ljude.

Mike se osmjehne.

— E, to je još jedna zabluda, maršale. Mike Filby je lažno ime koje sam upotrebljavao pred zločinačkom bandom u Big Bonanzi kako bih te štakore izmamio iz njihovih rupa.

— Vidi, vidi — promrmlja maršal. — Nastavite.

— Tako je, nastavimo razgovor — odvrati Mike. — Moram biti opširniji. Imate li nešto protiv toga da spustim ruke? Lakše ću govoriti.

McKenzieu se suze oči.

— Sve više me iznenađujete, Filby, ili kako vam je već ime.

— Zovem se Mike Hart, a onaj čovjek kojeg su pod lažnom optužbom objesili, da bi prikrili prave ubojice, moj je otac. Mladić kojeg tražite rođeni mi je brat. Kako to zvuči?

McKenzie ga je netremice promatrao.

— Pa zvuči vrlo čudno. Znate Hart, meni su često pričali svakakve laži, ali zašto ne bi bilo u vašoj priči i istine? Govorite! Smijete spustiti ruke. Sjednite na zemlju.

Mike spusti ruke, sjedne na pete poput kauboja i ukratko ispriča svoje jade. Kad je završio, maršal progunda:

— To nije samo životna priča, nego i teška optužba. Kako ćete dokazati sve to?

Mike se osmjehne.

— To više ne bi smjelo biti teško. Vjerujem da dobro znate što mislim. Inače, već sam vam rekao da nećete uhvatiti mog brata, i to još vrijedi, iako ste upotrijebili dva revolvera na nenaoružana čovjeka.

McKenzie jedva primjetno pocrveni. Naglo gurne revolvere u korice.

— Osjećate li se sada bolje? — zapita zlovoljno.

— Podnošljivo — odgovori Mike. — Želite dokaze? Pružit ću vam i više od toga. Umjesto nevinog osuđenog šesnaestogodišnjaka dajem vam priliku da spasite pošiljku zlata koja će biti napadnuta na prijevoju Sunrise. Sada vam se ukazuje mogućnost da strpate tu bandu iza brave.

— Mislite?

— Tako je.

— Koliko ljudi ima taj čudni graditelj? Dabome, pitam to uz pretpostavku da govorite istinu.

— Ne znam sasvim pouzdano, ali dvadesetak.

Maršal se nacerи.

— Nije li to malo previše za jednoga jedinog čovjeka?

Mike se namršti.

— Znate, nije mi ni na kraj pameti da vam prepustim svoje osobne račune. Lupež koji je doveo moga oca na vješala pripada meni.

McKenzie zatrese glavom.

— Kao predstavnik zakona ne smijem se složiti. Priznajem, pravda u Montani ima još prekratke ruke i ne može svugdje ostvariti zakon, ali ono što vi želite običan je linč.

Mike se nasmije.

— Čini mi se da ne poznajete ovu zemlju, maršale. Da nisu povremeno, još od vremena prvih pionira, stanovnici preuzimali zakon u svoje ruke sada ne biste mogli nositi zvijezdu i bezbrižno jahati kroz ova brda. Znam da se linč pretvarao u zločin, ali često su njegovi ciljevi bili sasvim pošteni.

— Zar ćete me učiti što su pravda i zakon, Hart?

— Odakle mi to pravo? Vi poznajete zakonike bolje od mene, no mogao bih vam pokazati izlaz iz škripca u koji ste upali.

— Zar sam u škripcu?

— Do grla. Morate učiniti sve što je u vašoj moći kako biste ne samo spasili zlato nego i zaštitili živote ljudi koji prate pošiljku. S druge strane, sasvim ste jasno uvidjeli da, unatoč revolverima i vinčesterki u navlaci na sedlu, niste dovoljno moćni da ostvarite zakon o kojem toliko pričate. Iz tog se škripca ne možete izvući ako vam ja ne pomognem. Postoji jedan izlaz: imenujte mog prijatelja i mene svojim pomoćnicima i zaštitnicima zakona koji vam je tako svet.

Maršal je neko vrijeme promatrao vrške svojih čizama, kao da

već stekao povjerenje u Mikea, jer ga je za tren ispustio iz vida. Mike se vrlo lako mogao baciti na njega.

McKenzie napokon digne glavu.

— Prihvaćam! Pozovite prijatelja! — odgovori.

IX

U prijevoju Sunrise doline i klance ispunjavala je jutarnja magla.

— Ovaj puteljak nije nimalo bolji. Ostat će takav za sva vremena — progunđa maršal McKenzie.

Mike Hart ga pogleda. Zaustavili su se pod liticom visokom tridesetak metara.

— Poznajete ovaj prijevoj od ranije, zar ne?

— Prolio sam tu mnogo kapi znoja — odvrati McKenzie. — Zašto pitate?

— Zato što me zanima kako bismo mogli onemogućiti zasjedu prije nego što bude ugrožena pošiljka.

Maršal napravi kiselo lice.

— Trebalo bi da znamo gdje će postaviti zasjedu. Prijevoj je dugačak oko trideset kilometara, a zasjeda se može pripremiti svugdje. Čudi me, Hart, da to niste već uvidjeli.

Mike nakrivi glavu.

— A kako sam mogao? Vi poznajete zemlju i ljude bolje nego ja. Osim toga, vi zapovijedate.

— Obožavam taj način izvlačenja glave iz omče — reče McKenzie. — Zar ne znate ništa bolje?

Mike je promatrao jabuku svog sedla kao da će na njoj pronaći spasonosno rješenje. Nakon nekog vremena reče:

— Čini mi se da sam čuo topot kopita.

McKenzie ga iznenađeno pogleda.

— Ja nišam čuo. Uostalom, zar niste upravo vi tvrdili da banda prije svitanja neće napustiti naselje i postaviti zasjedu?

— To i sada tvrdim — promrmlja Mike. — Koliko poznam Saula Malonea i njegov ološ, oni se neće izložiti opasnosti da bi se u mrkloj noći verali po ovoj vrleti. Međutim, čuo sam topot kopita.

— Još pjevate istu pjesmu?

— Tako je. Štoviše, nečega sam se sjetio. Vođa bande ne može biti tako glup, makar se otromboljio kao Saul Malone, da prije svojih ljudi ne bi poslao izviđača.

McKenzie tiho zazviždi.

— Od sada vi zapovijedate, Hart.

Mike zatrese glavom.

— Ne, vi imate glavnu riječ. Ali mogli bismo postupiti kao vojska. Svaki pametan zapovjednik pošalje ispred čete izviđača koji istražuje okolicu. Ja sam vaš izviđač, maršale.

McKenzie uzdahne.

— Dobro, onda postupite kao izviđač. Koliko je daleko topot kopita? Pravi bi izviđač to ocijenio.

Mike prijeđe preko podsmijeha.

— Približavao se i iznenada prekinuo. Vjetra više nije bilo. Iz toga bi se moglo zaključiti da nam je Maloneov izviđač blizu.

McKenzie osmotri litice.

— Možda nas je već opazio — reče poluglasno. — Poduzmite nešto, Hart.

Mike pokaže na udubinu u stijeni u koju se moglo smjestiti nekoliko ljudi i konja.

— Čekajte me ovdje. Povremeno razgovarajte s mojim vrancem, inače će početi da rže.

— A vi ćete pješice?

— Zar da me oda zveckanje kopita — upita Mike i sjaše.

Alvaro, koji je šutke slušao razgovor, također sjaše i uhvati uzde obaju konja.

Maršal McKenzie vukao je dorata. Još jednom se obrati Mikeu:

— Ispitat ćete gdje je postavljena zasjeda? To vam je jedina namjera?

Mike zatrese glavom.

— Pogrešno ste se izrazili. Trebalo je da kažete: gdje namjeravaju postaviti zasjedu. Jer, ako su je već postavili, onda smo zakasnili. To mi se ne bi nimalo svidjelo.

— Ova nam je osobina zajednička — odvrati McKenzie.

Mike ispruži ruku prema svom sedlu, kao da želi izvući vinčesterku iz navlake. Međutim, u posljednji se čas predomislio. Zaključio je da bi mu puška samo smetala.

Kad je krenuo, izlazilo je sunce.

Mikea je još zaklanjala litica.

Tako je napeo osjetila i usredotočio se na osluškivanje i promatranje, da nije ni opazio da se uznojio.

Obriše kapi znoja koje su mu klizile preko obrva.

Međutim, strma staza nije ga samo umorila, nego mu je pomogla da stvori određen zaključak. Pitao se što bi učinio kad bi namjeravao napasti kola praćena jahačima. Rješenje je bilo sasvim logično. Pretpostavi li se da vođa bande ima bar trun mozga u glavi, postavit će zasjedu na usponu, a ne s druge strane vrhunca.

Nakon toga odmah se nametnulo i pitanje da li je već blizu izviđaču.

Kako bi mirno razmislio, nasloni se leđima na stijenu. Marljiv rad njegova mozga nije nimalo ometao osjetila. Iznenada se trzne. Čuo je kotrljanje kamena, zatim ga ugleda.

Stisne usnice, a oči mu se suze.

Možda je kamen pokrenula ptica ili zec?

Znao je da u tim planinama ima vrlo malo životinja. Osim toga, bio bi zamijetio sjenu da je proletjela ptica.

Pažljivo je pretraživao stijenu. Pogled mu se zaustavi na jednoj vododerini.

Tiho se približi i krene kroz vododerinu. Verao se spretno i bez buke.

Nije znao što ga gore očekuje. Možda uspjeh, a možda razočaranje.

Na pretposljednjoj stepenici zaustavi se i malo predahne. Skine šešir da bi izvirio preko ivice.

Polako je dizao glavu, centimetar po centimetar. Kad mu se rub vododerine našao u razini očiju, najednom mu se osuše usta.

Premda nije bio plašljivac, zaprepasti se ugledavši teško naoružana čovjeka.

No, brzo se pribere.

Bingo York sjedio je na kamenu okrenut leđima i mirno pušio. Saul Malone poslao ga je da pripremi zasjedu jer poznaje planinu kao svoj džep i jer je nekoć pljačkao poštanske kočije.

Mike je razmišljao. Ako Bingo York namjerava dovesti bandu, onda joj mora odjahati u susret. Mike, međutim, nigdje nije vidio konja. Dabome, postojala je mogućnost da će zasjedu postaviti između Malonea i Binga, jer je obojici dobro poznat teren, pa je Bingov zadatak da dade znak ako je zrak čist.

No, Mike shvati da takva razmišljanja ne vode nikamo. Odluči da se opet pouzda u instinkt.

Spusti ruku na kolt. Veliki je revolver nečujno izlazio iz korica.

Mike stavi lijevu nogu na slijedeću stepenicu. Još jednom duboko udahne, a onda se uspravi. Glas mu je bio bridak:

— Makneš li se, dobit ćeš metak u glavu.

Bingo York odmah podigne ruke u visinu ramena.

— Ruke na šiju! — naredi Mike.

Bingo York posluša.

Mike izađe iz vododerine. U nekoliko koraka nađe se kraj iznenađenog razbojnika, kojem se lice izobliči od straha.

Mike mahne revolverom.

— Otkopčaj opasač, ali samo lijevom rukom — naredi poluglasno.

Razbojnikova je ruka podrhtavala, no brzo otvori kopču.

— Baci ga što dalje možeš, ali ne dolje — zatraži Mike.

Nakon toga podigne pušku, koja se još nalazila nadohvat Bingove ruke. Baci je za opasačem i reče ljubazno:

— Danas je lijep dan, ne misliš li i ti tako? Uostalom, kako se zoveš?

Razbojnik reče.

Mike kimne.

— U redu, mogao si kazati da se zoveš John Miller ili Bill Brown. Ti nisi došao ovamo gledati izlazak sunca. Ispričaj mi zašto si došao.

Bingovo se lice iskrivi. Pomiješaju se bijes i strah. Prikupivši svu snagu pokuša se oduprijeti.

— Iz mene nećeš ništa izvući — promrmlja.

Mike podigne obrve.

— Zaista? Vidjet ćemo.

Prije nego što je Bingo Yoork mogao pomisliti na obranu, Mikeova šaka pogodi ga u bradu. Jačina udarca bila je tako odmjerena da je ostao ošamućen kao prije posljednje čaše viskija koja izaziva potpunu opijenost.

Kad je došao k sebi, što se dogodilo za nekoliko minuta, Mike mu je već svezao ruke i nagurao krpu u usta.

— Hoćeš li sada progovoriti? — zapita ga.

Bingo York zatrepće očima.

Mike to protumači kao znak pristanka. Izvuče mu krpu iz usta i postavi nekoliko pitanja.

— Kada će se to dogoditi? Kako ste sve zamislili? Da li ćete sve pobiti?

Razbojnik zakašlje, a onda stisne usta, kao da je ponovo odlučio da šuti.

Mike se osmjehne, ali oči su mu bile poput leda. Naglo ga podigne na noge i odvuče do ruba litice. Ondje ga nagne tako da je napola visio nad provalijom.

— Želiš li polomljenih kostiju umirati nekoliko sati? — zapita.

Bingo York zažmiri.

Mike je šutio nekoliko časaka, zatim ga prodrma.

— Dajem ti još pet sekundi.

— Sve ću kazati — prostenje razbojnik.

— U redu, ali nemoj misliti da mi možeš podvaliti Ako ti sada povjerujem, a poslije ustanovim da si mi lagao, bacit ću te lešinarima i kojotima. Dugo će te glodati prije nego što izdahneš.

Bingo York svašta je vidio i učinio u svom zločinačkom životu, pa je smatrao sasvim mogućom Mikeovu prijetnju.

Stoga ispriča sve što je zanimalo Mikea.

— Stići će s juga i ovdje postaviti zasjedu. Kola sa zlatom ovuda će proći. Predviđeno je da se pobiju kočijaš i cijela pratnja.

— S juga? — sumnjičavo upita Mike.

— Ne postoji nikakav drugi put — promuca razbojnik.

— Nadajmo se — promrmlja Mike. — Kada će stići ovamo?

— Možda za jedan sat, možda za dva. Ne znam točno, no ranije neće doći.

Mike stekne dojam da Bingo York govori istinu. Da je razbojnik kazao sasvim precizno vrijeme, on bi posumnjao.

Jedan sat mogao bi biti sasvim dovoljan da se Saulu Maloneu i njegovoj bandi pripremi klopka slična onoj koju su namijenili kolima sa zlatom.

Međutim, najprije treba pozvati maršala McKenziea i Alvara Martela.

Mike se nekoliko časaka kolebao kako da to ostvari, a onda zaključi da se glasan povik ne može čuti na toj udaljenosti. McKenzie i Alvaro, međutim, čut će revolverski hitac.

Priđe ivici ponora.

Gledajući okolicu, još čvršće povjeruje da je Bingo rekao istinu. Zasjeda se može postaviti jedino ovdje. Drugdje ne bi bilo dovoljno mjesta za brojnu bandu.

Izvuče revolver, ali ne opali odmah.

Naime, kolt je ponovno probudio smrtni strah u razbojniku, koji zastenje.

Mike se okrene prema njemu.

— Tebe sam zaboravio — progunđa i opet mu gurne krpu u usta.

Tada se vrati do ruba zaravanka. Ispali dva hica u dubinu i napuni revolver slušajući jeku.

Sada je bio miran i strpljivo je čekao. Slutio je da će se uskoro pojaviti, ako su pravilno protumačili pucnjeve.

Nije se prevario. Uskoro se približi topot kopita, a kad su se pojavila oba jahača, mogao je sasvim jasno zamisliti u kakvoj bi se pogibelji našla kola i pratioci.

Dovikne im.

McKenzie i Alvaro zaustave konje.

— Produžite do vrha uspona, ostavite konje u uvali i vratite se pješice — dovikne im Mike i pokaže na vododerinu kojom se uzverao. — Prolit ćete nekoliko kapi znoja, to je sve. Donesite moju vinčesterku!

Maršal dade rukom znak da je razumio.

Mike se okrene prema zarobljeniku. Dok ga je gledao kako leži poluzatvorenih očiju i mirno diše, padne mu na um jedna misao.

Stignu McKenzie i Alvaro.

— Imali ste posla, ha? — zapita maršal i zagleda se u razbojnika. Gnjevno nastavi: — Ovakve bi trebalo istrijebiti kao kugu.

Mike se osmjehne.

— Ne plašite ga, još nam je potreban — reče i ispriča sve što je od zarobljenika saznao o Maloneovu planu.

— Vi biste bili sposoban maršal ili sudac, lako izvlačite priznanja — izjavi McKenzie, a onda doda: — Nas smo samo trojica, pa će Malone, čak i ako izgubi pola bande pri prvom napadu imati još dovoljno ljudi da ostvari plan. Pobit će nas ako...

Mike stisne jedno oko.

— Što?

Maršal duboko udahne.

— Pretvaram vas od izviđača u zapovjednika. Htio sam kazati: ako nemate nikakvo bolje rješenje nego da izigravamo junake i žrtvujemo glavu zbog zakona i pravde.

Ovaj put Mike preuzme zapovjedničku ulogu bez protivljenja.

— Postavit ćemo takvu stupicu da cijelu bandu uhvatimo u unakrsnu vatru.

— Kako zamišljate stupicu?

Mike uzme vinčesterku i kucne kundakom o stijenu.

— Ovo je moj položaj. Kao zapovjednik uzimam pravo da ostanem otraga.

— U redu. A kamo ćete poslati mene i Martela?

Mike pokaže puškom na zapad i istok, gdje su se, na udaljenosti od šezdesetak koraka, uzdizale gudure, koje su bile međusobno udaljene stotinjak metara.

McKenzie osmotri okolicu i kimne.

— To je dobra strategija. Kao da ju je razradio generalštab. Želite uvući bandu u trokut, kao u lijevak. Međutim, što onda ako se lupeži pojave u dugačkom nizu, kao što jašu Indijanci, te jahač na čelu stigne do vas prije nego što posljednji ujaše u lijevak?

Mike se okrene prema Bingu Yorku i reče mu:

— Dobro pripazi, inače ćeš ugostiti lešinare. Imam neke planove s obzirom na tebe. Sudjelovat ćeš u našoj igri, i to ovako: čim se pojave tvoji prijatelji, poći ćeš im u susret. Naravno, odvezat ćemo te i izvaditi ti krpu iz usta. Kako ne bi izazvao sumnju, vratit ćemo ti opasač, ali bez metaka. U revolveru i pušci nalazit će se samo zrak. Jesi li me razumio?

Razbojnik kimnu glavom.

Mike mu izvuče krpu iz usta.

— Ako smo se dogovorili, onda ti više nije potrebna krpa — progunđa. — Odigrat ćeš svoju ulogu bolje nego najbolji glumac, zar ne?

Bingo York reče: — Pravi si đavao.

Mike se naceri.

— Miševi se hvataju slaninom, a ti ćeš biti slanina kojom ću uhvatiti štakore. Ponašat ćeš se kao da ti se veoma žuri, potrčat ćeš im u susret desetak koraka, ali ne više, zatim ćeš mahati šeširom ili na neki drugi način navesti čopor da u zbijenoj grupi ujaše u klopku. Sada se odluči hoćeš li prihvatiti igru.

— A što će biti ako je prihvatim? Što ćete poslije učiniti sa mnom?

Mike pogleda McKenziea.

— Sada ste vi na redu.

McKenzie je razmišljao nekoliko trenutaka, onda reče:

— Jedino će se tebi suditi.

Bingovo lice pozeleni.

— Sve ćete pobiti?

Maršal potraži Mikeov pogled.

— Donio sam odluku. Moramo biti isto tako bezobzirni kao što bi te ništarije bile prema pratiocima kočije. Kako smo samo trojica protiv dvadesetorice, ne možemo se igrati.

Mike se namrgodi.

— Da sve pobijemo?

Maršalovo lice bilo je kao od kamena.

— Zar vas to čudi, vas koji, s izvjesnim ogradama, branite linč? Ja postupam onako kako su postupali prvi pioniri.

— Odluka je vaša, maršale — promrmlja Mike.

X

Tony Ford bio je vrlo ponosan što mu je Malone povjerio zapovjedništvo. Uspravno je sjedio u sedlu.

Kraj njega je Spike Chancery, jašući na mršavoj mazgi, izgledao kao pravi patuljak, koji može biti jedino krvnikov pomoćnik. No, krvnika Kilkera nije bilo. On i revolveraš Harry ostali su u naselju.

O toj je okolnosti već pola sata razmišljao Dick Burry, Bingov prijatelj, koji reče:

— Opet je prljavi posao pripao nama, a kada se sve završi, pojavit će se gospoda Malone i Kliker, praćeni Harryjem, da podijele plijen. To mi se ne sviđa.

— Trebalo je da ranije misliš o tome i prigovoriš Saulu — izjavi Tony Ford. — Sada ja zapovijedam.

Spike Chancery tiho se nasmije.

— Dobro si mu odgovorio, Tony — reče promuklim glasom.

— Ti zaveži. Milije bi mi bilo da nisi s nama. Uvijek si zloguki gavran. — srdito odvrati Dick Burry.

Tony Ford opsuje.

— Tišina! — progunđa i osvrne se kako bi pogledao bandu. Brzo izbroji ljude, a onda problijedi. — Sto mu gromova, trinaest nas je, to je nesretan broj.

— Praznovjeran si kao stara baba — progunđa Dick Burry, no tek što je to izgovorio, podigne se u stremenu. — K vragu, što je to?

Zaustave se.

Ford je zaboravio nesretni broj. Zakloni oči rukom. Tada mu se lice razvedri.

— To je Bingo!

— Zaista — promuca Spike Chancery kao da nije očekivao Binga Yorka na tom golom zaravanku. — Ali što mu je?

— Daje znakove — progunđa Dick Burry.

Tony Ford ga zlovoljno pogleda.

— To i ja vidim, glupane. Ali što znače ti znakovi? Možeš li mi to kazati?

Dick Burry potjera konja tri-četiri metra naprijed i nagne se nad jabuku sedla, kao da mu ta četiri metra mogu pomoći da shvati Bingov postupak. Napokon pogleda preko ramena.

— Želi da požurimo. Eto, opet maše. Žuri mu se.

Tonyja Forda mučile su sumnje.

— To nije jasno. Krenuli smo noću i gazda je izračunao da ćemo do Binga stići bar jedan sat prije kola sa zlatom.

Chancery se meškoljio kao da mu je netko gurnuo užarenu potkovu između hlača i sedla.

— Možda se prevario. Uostalom, i šef je samo čovjek — reče.

Ford ga bijesno pogleda. Nije mu se svidjelo što o odsutnom Saulu Maloneu govore kao o šefu, a sada on zapovijeda.

— Naravno, i on je samo čovjek — progunđa.

Ponovno se javi Dick Burry:

— Saul bi u ovoj situaciji znao što treba učiniti:

Ford bijesno opsuje. — I ja znam, glupane. Bingo nešto želi, odjašimo k njemu i upitajmo ga što hoće!

Podbode konja i odjaše u galopu. Projuri kraj Dicka Burryja kao da će pregaziti sve pred sobom.

Ostali jurnu za njim. Udarali su uzdama konje i mučili ih velikim mamuzama.

Mike Hart imao je na nišanu Tonyja Forda. Vidio ga je sasvim jasno, a ruka mu je bila mirna. Pa ipak, prst nije mogao povući okidač.

Jednostavno nije mogao bez upozorenja pucati na bilo koga. Međutim bilo mu je jasno da svojim oklijevanjem ugrožava cio plan.

Eh, Mike Hart, vječna budalo! Vidio si oca na vješalima, morao si spašavati brata iz zatvora, branio si linč, a što je sada?

Tony Ford, praćen sa strane Spikeom Chanceryjem i Dickom Burryjem, približio se na šezdesetak metara, kad se Bingo York, još mašući šeširom, nehotice našao na liniji gađanja.

Bilo je to olakšanje za Mikea. Riješio se svojih dvojbi. Hitro iskoči iz zaklona.

Bila je to ludost, ali drukčije nije mogao. Skoči na veliki kamen i raskorači se držeći u rukama pušku. Vikne:

— Predajte se! Opkoljeni ste!

Maršal McKenzie još nikada nije psovao tako strašno kao u tim trenucima. Sjetio se svih Mikeovih predaka, čak i onih koji su još bili na grani. Nije smio dopustiti da mu takva budala pokvari cijelu zamisao.

Razbojnici su zapanjeni Mikeovom iznenadnom pojavom, grubo povukli uzde.

McKenzie uhvati na nišan Tonyja Forda. Instinktivno je naslutio da je on vođa bande.

Nakon dugotrajne službe zakonu, poštovao je još samo onaj život koji je s ove strane zakona. Sve ono što je s druge strane, zavrijedilo je omču ili metak.

Pogođen, Tony Ford se uspravi u stremenu, a onda se sruši sa sedla...

Činjenica što je vođa pogođen ne izazove paniku u bandi. Saul Malone imao je iskusne ljude.

Svi se bace u zaklon.

Dick Burry opazio je blijesak iz McKenzieove vinčesterke, zato pripremi maršalu teške trenutke. Viknuviši iz sveg glasa, otvori puščanu vatru prema mjestu na kojem se maloprije nalazio McKenzie.

Doleti kiša olova. Neki meci prozuje iznad zaklona, a neki udare u stijene.

Premda se McKenzie nalazio izvan opasnosti dok je držao glavu dolje, zapravo je bio onesposobljen.

Da je samo malo izvirio iznad zaklona, dobio bi metak.

To je postalo jasno i Mikeu. Njegovi obziri ipak nisu bili takvi da bi mogao gledati skrštenih ruku. Osim toga, znao je da će se borba voditi do nemilosrdnog završetka. Bilo je pravo čudo što se uspio nepovrijeđen vratiti u zaklon.

Sada su govorile još samo puške...

Mike istjera iz zaklona krvnikova pomoćnika. Pogodak je bio smrtonosan, ali Spike Chancery pokaže posljednjim koracima u svom životu kakva je životinja. Istetura iz zaklona i tek se tada ispruži potrbuške.

Poslije tog hica Mike opsuje. Kao da je povlačenje okidača srušilo posljednju ogradu. Naljutio se na Alvara Martela, nazivajući ga prokletim kockarom koji je trebao ostati za kartaškim stolom.

Kreol je bio kockar svim svojim bićem i snalazio se u životu kao i u igri; bio je proračunat, smiren i nije oklijevao.

Mike još nije dovršio psovku, kadli Alvarov metak pogodi razbojnika koji je upravo htio potražiti bolji zaklon.

Razbojnik se naglo zaustavi u trku i padne mrtav.

Sada, kad se umiješao i Alvaro, bandu zahvati panika Bili su zločinci i znali su svoj posao, ali nijedan nije bio tako hladnokrvan da otkrije koliko je zapravo protivnika oko njih.

Ponašali su se onako kako se ponašaju očajni i iznenađeni ljudi kad među njima nema nikoga tko bi preuzeo zapovjedništvo.

Nasumce su pucali na sve strane. Povremeno su vidjeli poneki plamičak iz cijevi, ali nisu mogli pažljivo gađati.

Napokon su shvatili da im najveća opasnost prijeti s one strane gdje je Mike. Uostalom, jedino su njega vidjeli prije početka borbe.

Možda je maršal McKenzie bio zadovoljan tim obratom jer mu je Mike pokvario prvobitni plan.

Oko Mikea fijukala je tanad. Brazdala je kamenje, štrcajući bijelu prašinu, i udarala svom snagom u gromade. Mike nije bio tako glup da pokaže makar centimetar svoje kože.

Čudno je, gotovo smiješno, kako se čovjek može sklupčati kad mu zaprijeti olovna kiša. Čini se da pod obod šešira može strpati i koljena i stopala, kako bi stvorio barem lažan dojam da je pod nekom zaštitom.

— Čekaj malo, omogućit ću ti da opet izviriš — progunđa McKenzie, koji je malo predahnuo otkad se vatra usredotočila na Mikea.

Dokazujući da je stručnjak u svom pozivu, napusti zaklon i ispali tri uzastopna hica koji pronađu cilj i izazovu novu zbrku.

Uto Alvaro Martel pokaže da je velik igrač i da zna kada je vrijeme da se umiješa.

Dok se Mike oporavljao od ubitačne vatre, a McKenzie se opet morao povući u zaklon, kreol otvori ubrzanu paljbu.

Tada je bio na redu Mike.

No, ta se igra u krugu ne nastavi jer je maršal McKenzie donio drukčiju odluku.

Premda je naoko bio nemilosrdan, nipošto nije bio onakav kak-

vim se pravio. Istina, uvijek je iskorištavao svoju priliku, ali kad za suprotnu stranu nisu postojale više nikakve nade, prekidao je borbu.

Izvirivši iza stijene izbroji osam mrtvih tijela. Činilo mu se da je to sasvim dovoljno, premda bi razbojnici pobili sve pratioce kola.

Iznenada zavlada jeziva tišina, groznija nego praskanje pušaka i revolvera.

Začuje se maršalov glas:

— Bacite puške i revolvere i dignite ruke! Neću ponavljati! Ovo vam je posljednja prilika.

Za petoricu preživjelih razbojnika to je bio grom iz vedra neba. Svi bace puške, otkopčaju opasače i isprže ruke prema nebu.

Držeći vinčesterke o boku, Mike, Alvaro i McKenzie izađu iz svojih zaklona.

Međutim, prije nego što su mogli svezati razbojnike, Alvaro Martel uspori korak. Nakrivi glavu i reče tako mirno kao da hvali dobro pečeni odrezak:

— Čujem kola i konje.

Tada McKenzie i Mike začuju zvukove koji su najavljivali približavanje zlatne pošiljke.

Neko su vrijeme šutjeli, a onda će Mike, pregledavši mrtve i žive razbojnike:

— Ne vidim Saula Malonea. Što je s njim?

Jedan se razbojnik nakašlje.

— Kao i uvijek, nama je prepustio neugodan posao. On je ostao u naselju s Harryjem i Shetom.

Mike duboko udahne.

— Taj je moj.

Maršalu se suze oči.

— Što hoćete, Hart?

— Ono što ste čuli. Ne postavljajte mi prepreke, maršale. On pripada meni, a ja vama više nisam potreban. Ostavljam vam prijatelja da strpate zarobljenike u zatvor.

— Još jedna promjena zapovjedništva? — upita McKenzie.

Mike slegne ramenima.

— Ništa na svijetu neće me zadržati. Učinit ću ono što moram. To vrijedi i za vas, McKenzie. Smijem li vam dati još jedan savjet? Zaustavite kola i priključite im se sa zarobljenicima. Pratioci su vješti momci.

Maršal ironično podigne šešir.

— Hvala vam na savjetu, koji je tako dobar da bi i meni pao na pamet. Nemam nikakvu namjeru da vam stanem na put, Hart. Vi biste se s revolverima u ruci probili do Saula Malonea bez obzira na mene.

— Da — mirno odvrati Mike.

XI

Vranac je bio prekriven pjenom kad je u brzom kasu donio svog jahača u naselje.

Ljudi su se žurno micali u stranu. Poneki su se pitali kakve namjere skriva jahačevo prašnjavo i bezizražajno lice. No, nisu imali mnogo vremena za takva razmišljanja, jer je Mike projurio kraj daščara, zemunica i kockarnice pod šatorom.

Cilj mu je bila građevina na kojoj se nalazio natpis »Ured gradonačelnika«.

Pred tom su se kućom nalazila sjajna kola sa dva jaka konja koji su nestrpljivo kopkali kopitama.

Kraj konja je stajao čovjek i držao uzde. Drugi je upravo trpao punu vreću pod platneni krov, koji je bio razapet nad kočijaševim i zadnjim sjedištem. Za kola je bio privezan šarac.

Netko se pripremao za daleko putovanje.

Ona dvojica se ukoče. Stajali su kao da vide utvaru.

Približavali su se znatiželjnici. Htjeli su vidjeti što će učiniti čovjek kojeg je gradonačelnik protjerao.

Mike se nije obazirao na radoznalce. Promatrao je samo onu dvojicu kraj kola.

Prašnjavo lice iskrivi u podrugljiv osmijeh kad je skliznuo sa sedla, i raskoračio se, spustivši ruke nad revolverske kundake.

— Zdravo, Shet i Harry. Ovo je iznenađenje, zar ne? A kamo se putuje?

Mike se podrugljivo smješkao. Glas mu je postao tvrd kad je nastavio:

— Gazda kasni, je li? Morate ga čekati. To nije lijepo od njega. No, pravit ću vam društvo, pa ćete vidjeti da se na put u pakao ne može zakasniti.

Revolveraš Harry se ne pomakne. Izgledao je kao ukočen leš naslonjen na kotač.

Shet Kilker, međutim, okrene glavu. Potraži pogledom kućna vrata, i na taj način svrati Mikeovu pažnju u tom pravcu.

Kilkerov je sluh bio oštar kao u risa, ali i Mike je imao takve uši. Obojica su čuli da se nešto miče u kući.

Uto se otvore kućna vrata.

Odjeven u smeđe odijelo i s putnom torbom u lijevoj ruci, izađe Saul Malone.

Naglo zastane opazivši tko ga čeka.

Njegovu elegantnom odijelu nije pristajala dvocijevna sačmara što ju je nosio u desnoj ruci.

Mike opusti ramena. Oni koji su ga promatrali nisu to ni opazili.

Ali svi su slutili da se priprema nešto što vrijedi vidjeti.

Mike pokaže zube, bijele i pravilne.

— O, Malone! Bojim se da ćete, ako se niste uputili u pakao, morati promijeniti smjer vožnje.

Maloneovi se prsti zgrče oko drške kovčega. Desnom je rukom stezao sačmaru kao da želi zgnječiti čelik i drvo. Adamova mu jabučica poskoči gore-dolje.

— Što hoćete? Vi ste protjerani, izvan zakona, razbojnik — izusti zadihano.

Mike zatrese glavom.

— Dvije su osobine izmišljene, Malone, a što se tiče protjerivanja... ja protjerujem vas, Malone. Ne protjerujem vas samo iz naselja Big Bonanza, u kojem ste sa svojom bandom gomilali zločin za zločinom i mog oca objesili pod lažnom optužbom, nego i iz cjelokupnog ljudskog društva. Razumijete li me?

Lice zločinca poprimi boju osušene masline.

— Oca... objesio... — promuca.

— Čudite se, Malone? Da, čovjek kojeg vi poznajete kao Mikea Filby-

ja vidio je svoga oca na vješalima Big Bonanze. Ja nisam Filby nego Mike Hart i želim srediti račune s vama.

Malone grozničavo prijeđe pogledom po licima okupljenih ljudi. Razjareno opsuje:

— K vragu, zar dopuštate da takva skitnica izigrava vrhovnog suca? Sve je to laž, laž!

Iz polukruga okupljenih ljudi izdvoji se stari kopač Asa U stopu ga je slijedio prijatelj Jim, sijed i naboran kao i on.

Asa se okrene prema ostalima.

— Čujte, ljudi, zaista bi trebalo da upitamo gradonačelnika kamo se uputio, a ako ne želi kazati, možda nam odgovori ovaj čovjek koji se zove Mike Hart. Što kažete na to?

Gomila uzbuđeno zažagori.

Mike je napola okrenuo glavu, kao da želi ustanoviti kako djeluju Asine riječi. No, pri tom nije ispustio iz vida Šaula Malonea.

Oči mu se neprimjetno ,suze kad je opazio da se ruka na dršci kovčega opet napunila krvlju, što je bio znak da je Malone opustio zgrčene zglobove i mišiće.

Mike se nagne prema naprijed da sačuva ravnotežu.

Asa iznenada vikne:

— Pazi!

Da je Mike reagirao tek nakon te opomene, bilo bi prekasno.

Malone je ispustio kovčežić i hitro podigao sačmaru.

S te blizine ne bi mogao ni slijepac promašiti. Dovoljno je bilo okinuti pa da raspršena sačma izrešeta Mikea.

Život mu je visio o tankoj niti.

Izvukao je oba revolvera iz korica brže nego ikada.

Podigao je cijevi već o boku. Zagrmjeli su istovremeno.

Dugački plamičci otprate vruće olovo prema cilju.

Jedan metak pogodi Saula Malonea u čelo, drugi u srce.

Umirući, povukao je oba okidača na sačmari.

Ta puška velika kalibra zagrmi kao top, ali sačma fijukne prema modru nebu.

Držeći koltove u šakama, Mike se okrene prema začuđenim promatračima.

— Morao sam se obračunati s njim — reče. — Vratio sam se da ga ubijem. Ako mi želite suditi, neću se odupirati.

Nakon tih riječi umiješa se Asa:

— Saslušajte radije mene, ljudi. Jon nikada nisam čuo da tako govori netko tko je samo ostvario svoje pravo. Zar nismo svi vidjeli da je to bila samoobrana?

Žagor je značio oslobađajuću presudu. Asa je bio zadovoljan.

— Znači, to smo riješili — objavi. — Slušaj me, Mike Hart! Naselje je uz tebe jer je pravda na tvojoj strani. No, učini i ti nama jednu uslugu. Nadam se da ti to neće biti teško. Treba samo da nam kažeš što da učinimo s ovom dvojicom nitkova.

Optužujući pokaže na Sheta Kilkera i Harryja. Mike umorno slegne ramenima.

— Shet Kilker je mog oca pogubio, no pravi je ubojica već kažnjen — odgovori. — Savjetujem vam da odaberete iz svoga kruga novog gradonačelnika. Zatvorite ove protuhe i

pošaljite nekoga u Helenu. Dajte mu pismo za maršala McKenziea i pozovite ga da dođe po zatvorenike.

Asa kimne.

— To je dobar prijedlog.

Jimu je već dojadilo da neprestano bude prijateljeva sjena. Htio je otkriti ono što mu je ležalo na srcu.

— Zar nećeš ostati, Mike Hart? Kladim se da u cijeloj Montani ne možemo naći boljeg gradonačelnika od tebe.

Mike zatrese glavom, pristupi vrancu i gurne nogu u stremen.

— Moram se pobrinuti za svoga mladog brata — odgovori. — Pustite me da odem, ljudi.

Približi se Asa i pljesne vranca po prašnjavim sapima.

— Želim ti mnogo sreće na tvom putu, Mike Hart, ma kamo vodio — reče.

Mike krene.

Znao je da ga očekuje dalek put. Znao je da će o njemu pričati Big Bonanza, dok netko ne otkrije bogato nalazište zlata, ili dok netko ne pogine u dvoboju revolverima.

KRAJ

THOMAS THOMPSON

ČOVJEK KOJEGA NITKO NIJE POZNAVAO

Nismo ga očekivali. Stajao je pod nadstrešnicom čvrsto stisnutih uskih usana. Više nije nalikovao izazivaču nemira, za kakva sam ga i ja u početku držao, već na propovjednika. Pojavom je podsjećao na kauboja: visok, širokih ramena i uzanih bokova. Cijenio sam ga na kojih trideset i pet, ali nismo znali koliko mu je godina, niti je on o tome govorio. Unatoč svojoj skromnosti i blagu načinu, nikada nije sasvim izgubio odlučnost što se odražavala iz njegovih očiju... onda kad je noću dojahao u našu dolinu s tanetom u grudima i više krvi na sedlu negoli u tijelu. Te noći bio je mrtav... gotovo mrtav; međutim, Grace Beaumont nije dopustila da umre.

Ta se odlučnost ponovno odrazila u njegovom pogledu čim nas je pogledao. Taj hladni pogled me uznemiri. Upravo te oči i te ruke, dugih i tankih prstiju pobudiše tada u nama sumnju da je on revolveraš.

— Kako je, susjedi? — zapitao je. — Kako čujem, odlučili ste Corbyja Lanea pozvati na odgovornost. — Glas mu je bio blag, a ipak ga je svatko čuo. Žamor glasova utihnu.

Dođosmo svi: Jim Peterson, visok, plav i nervozan jer je mislio na svoju zaručnicu koju je ostavio kod kuće; Fedor Marios s gustom bijelom grivom; Mel Martin, najstariji muškarac u dolini. Ted Beaumont stajao je na kraju tezge s obojicom farmera iz doline Rincon. Obojica su sišli k nama preko lanca brežuljaka, kako bi nas obavijestili da su svi pregovori s Laneom uzaludni. Pokušali su, doduše, no Corby je naprosto protjerao svoje ovce dolinom i uništio svu ljetinu.

I Frank Medin, mladi kauboj koji je radio na nekom ranču u Seventeen Mileu, bio je ovdje; Medin je bio kriv za ponovni sukob Teda Beaumonta sa zakonom. Obojica su odsjedili po šest mjeseci, jer su ukrali nekoliko goveda.

Ted se otisne od bara. Nije više bio sasvim siguran na nogama.

— Pogledaj! — reče on. — Došao je naš propovjednik ne bi li nam pročitao nešto iz biblije!

I nadalje ću ga zvati propovjednikom, premda to nije bio. Ime mu je bilo Johnny Calaveras, no svi u dolini gotovo su zaboravili to ime; za nas je on bio propovjednik. Svoj nadimak je imao zahvaliti crkvenom položaju što ga uopće nije zauzimao. Samo su njegovi pogledi nalikovali na one u propovjednika; od ljudi je uvijek očekivao najbolje, a sve stvari ovoga svijeta promatrao je s mnogo pouzdanja. Naravno, to je i lijepo i dobro kad je riječ o mjerama protiv suše ili navale skakavaca. Međutim, protiv Corbyja Lanea i njegovih revolveraša ne može se mnogo postići blagošću... i nitko to nije znao bolje od mene. Prije negoli sam se oženio i izabrao stalno boravište, bio sam šerif u jednom gradu kopača zlata. — Predobro sam poznao ljude poput Lanea!

Propovjednik pogleda Teda i prisjeti se da je taj mladić brat Grace Beaumont. A onda se ogleda prostorijom i pri tom ne izostavi nikog od nas; nije bilo nijednoga koji se pod njegovim pogledom ne bi smeo.

— I propovjednik je ovdje — sasvim suvišno primijeti Mel Martin. — Mislim da smo u punom broju.

Naravno, to je bila laž. Propovjednika nismo zamolili da sudjeluje u našem savjetovanju. Vjerovali smo da bi on to odbio.

Dvojica farmera iz doline Rincon stajali su između Mela Martina i Teda Beaumonta. Jednoga od njih Ted potisne neblago u stranu, zaškilji prema propovjedniku i progovori:

— Kako se ne bismo zavaravali, propovjedniče... uvijek si pun savjeta, — posebno na moju adresu... upozoravam te da ovoga puta ja određujem ton!

Nikakvom promjenom u izrazu lica propovjednik nije odao kako je prihvatio te riječi. Mirno je upitao:

— Gdje određuješ ton, Tede? Ovdje ili u borbi?

Napetost zavlada prostorijom. Propovjednikov odgovor svi su shvatili kao smiješan, kako se to često događa kad živci prijete da će se raspući od napetosti, a onda netko izlane primjedbu što poput sigurnosnog ventila ispušta suvišak pare. Nasmijali smo se, a Ted pocrveni. Međutim, Beaumont nije bio mladić koji brzo popušta. Zakorači korak bliže propovjedniku i odmjeri ga od glave do pete:

— Gdje ti je revolver, prooovjedniče?

Propovjednik je stajao nepokretno, smiješeći se tankim usnama i hladnim očima. Bio je to smiješak kakav mi se ni u jednog čovjeka nije sviđao. Između propovjednika i Beaumonta postojala je zla krv. Zapitao sam se nije li to razlog zašto se propovjednik i Grace Beaumont nisu vjenčali. Bili su zaljubljeni jedno u drugo otkako ga je Grace njegovala, nakon što je dojahao u dolinu s tanetom u grudima.

— Kad odlazim na razgovor s prijateljima, ne nosim nikakvo oružje — uzvrati propovjednik sasvim mirno.

Odgovor je razbjesnio Teda. Bio je to zgodan mladić, snažan, valovite plave kose. Istina, bilo mu je tek dvadeset godina, ali otkako mu je oca prije četiri godine usmrtio bik, stajao je na vlastitim nogama. Svi smo ga prihvatili kao muškarca. Ted nam se čak i nametnuo za vođu, no protiv toga većina nas nije imala nikakva prigovora; u ovim okolnostima doista nam je bio potreban čovjek pun poduzetničkog duha.

U dolini nije bilo nijednog čovjeka koji ne bi rado prelazio preko gluposti što ih je mladić počinio... naravno, činili smo to ponajviše zbog njegove sestre... ali, Ted se pobrinuo da ih ne zaboravimo tako brzo. Izgledao je uvijek kao da je bijesan na svakoga od nas.

Sada podrugljivo napući usne i upita:

— Što namjeravaš poduzeti, prooovjedniče? Otpjevati ovcama koju crkvenu pjesmu?

Prisjeti li se čovjek kako će za nekoliko sati praskati hici, kako će ubiti jednog čovjeka... ili će sam biti ubijen... taj bi mu se razgovor učinio smiješnim. Svi su to osjećali.

— Zašto ne bih? — uzvrati propovjednik. — Čuo sam da ste ti i Frank Medin obnoć kravama pjesme pjevali! Odakle znaš da i ovce ne vole glazbu?

Naposljetku je ispalo tako da mladića više nisu uzimali ozbiljno kao dosad. Mišići na njegovim vilicama zatrzaše. Prije negoli je propovjednik ušao, nitko nije sumnjao u mladi-

ćeve odluke. A Ted je htio da tako i ostane.

— Čuj me, propovjedniče — reče Ted. — Suglasili smo se u pogledu jednog plana. Mjera je puna. Možda ćemo zatući nekoliko ovaca, a možda objesiti i nekoliko pastira! — Mladić udari rukom po držku revolvera što ga je opasao. — Nije nam potrebna nikakva propovijed s propovjedaonice. Neka progovori naše oružje!

Propovjednik ga je dugo promatrao, a onda se naglašenom ravnodušnošću obrati farmerima:

— Što se dogodilo u vas, u Rinconu?

Farmeri započeše govoriti zajedno, zatim ušute, a onda nastavi jedan od njih:

— U družini su i šestorica meksikanskih vakerosa, no oni su ipak dobroćudni. Corby Lane i njegova tri revolveraša oni su s kojima moramo računati. Pravi ubojice, susjedi! Oni sačinjavaju izvidnicu i kreću se ispred ovaca.

— Sve mi to već znamo! — bezobrazno ga prekine Beaumont.

Mladić mi je počeo ići na živce, pa povičem:

— No propovjednik ne zna! Ostavi ljude iz Rincona neka ispričaju do kraja!

— Zašto? — drekne Ted Beaumont i okrene se k meni. — Tako da i propovjednik zna koje mu je poglavlje iz biblije izabrati? Krenimo radije! Još prije dva tjedna savjetovao sam vam da opašete revolvere i izgradite barikadu, želite li dolinu očuvati od ovaca!

— Znači li to da je tebi i Franku Medinu potreban izgovor kako biste se mogli naoružani kretati okolicom? — zapita propovjednik.

— Kad su ostali prevelike kukavice da bi nosili oružje! — žestoko uzvrati Ted.

Propovjednik zaklima glavom.

— Nisi ti za to, Tede. To sam ti već jednom rekao. Nisi dovoljno hladnokrvan. Suviše se razmećeš!

Primijetio sam kako su Tedove oči zasjale od bijesa. No, to nije bio gnjev odrasla čovjeka... već naprasitost mladića.

— Ja zapovijedam pothvatom! — poviče Ted. — I u tu mi svrhu nisu potrebne tvoje izreke iz biblije, propovjedniče!

— Nećeš ti zapovijedati nikakvim pothvatom, Tede — reče propovjednik. — Ni ti ni bilo tko drugi u ovoj prostoriji. Neće to ići kako ste zamislili!

Šutio sam. Cijenio sam propovjednika. Htio sam mu pružiti priliku. No, stari Mel Martin se nakostriješio.

— Hej — progunđao je — predugo vijećate oko toga!

— Vijećanje je potrebno — uzvrati propovjednik. — Suviše se otkrivate, unaprijed pokazujete Corbyju Laneu koliko ljudi imate i što ste zamislili...

— Imaš li bolju zamisao, propovjedniče? — zapita Mel.

— Da. Pustite me da odjašem i pregovaram s Laneom.

Prijedlog je bio zaprepaštujući; Ted Beaumont mu dovikne podrugljivo:

— Ti... i tko još, propovjedniče? — Mladić se nasmije. — Ti i Bog... zar ne?

Sada sam primijetio kako se u propovjednikovom pogledu pojavio hladni gnjev. Međutim, savladao ga je i odgovorio:

— Za takav se pothvat mogu izabrati i gori partneri od Gospoda Boga. No unatoč tomu, htio sam povesti i jednoga od vas!

— Koga, propovjedniče? — zajedljivo upita Ted. — Možda starog Fedora?

Poput trešnje rumeno lice Fedora Mariosa odjednom je problijedjelo i na trenutak sam se pobojao kako će se oboriti na Teda. No, za to nije imao prilike. Propovjednikov glas bio je jedva čujan, no ipak je ispunio prostoriju poput kamenog bloka:

— Zašto ne bi ti pošao sa mnom, Tede?

Iz Beaumontovih obraza nestalo je i posljednje kapi krvi. Pogledao sam propovjednika i primijetio da je izgubio unutrašnji dvoboj sa svojim temperamentom. Nije naumio povesti Teda. Možda bi izabrao mene... bio sam mu najbolji prijatelj... čovjek ne može sebi dopustiti sve što želi. Čak i čovjek poput propovjednika jednom gubi strpljenje. Otkako je upoznao Grace, pokušavao je uspostaviti dobre odnose s njenim bratom, no od Teda je doživio više bezobrazluka od bilo koga drugoga. I više je progutao nego što bih ja na njegovu mjestu mogao podnijeti.

Primijetio sam da se mladić bori sa samim sobom. On je naumio odjahati u logor Corbyja Lanea, ali s pratnjom od desetak ljudi. Sasvim je drugo uputiti se u lavlju spilju sam... samo s propovjednikom kao pratiocem. Zamijetio sam sukob njegovih osjećaja. I zapazio sam kako je odlučio...

Odluka je bila potpuno pogrešna; Ted je, naime, vjerovao da propovjednik samo blefira.

— Pa dobro, propovjedniče — mladić se podmuklo smijuljio. — Htio bih jednom vidjeti kako brzo možeš trčati. Na što još čekamo?

— Moram srediti još jednu sitnicu. Vratit ću se za pet minuta i onda ćemo odjahati.

— Zar ćeš se doista vratiti, propovjedniče? — zapita Ted.

Propovjednik, već na putu k vratima, zastane i okrene se. U očima mu zaiskri jedna iskra što je značila više od hladnoga bijesa. Njegov gnjev nije više bio usmjeren samo na Teda; okrenuo se protiv okolnosti što su Beaumontu dopustile takvu drskost. Sada mu više ni njegov nadimak nije pristajao.

Muškarac koji je stajao pokraj vrata bio je Johnny Calaveras, koji je dojahao iz noći... s metkom u grudima. Sada je ulijevao strah... i doista se ne bih rado upuštao s njime ni u kakvu svađu dokle god je u takvu raspoloženju. Pogleda me i reče sasvim kratko:

— Ti ćeš sa mnom, Luke, kako bi momak bio siguran da ću se vratiti za pet minuta!

Izašli smo i pojahali konje. Znao sam da želi posjetiti Grace i izvijestiti je o događaju; Johnny i Grace su se uvijek ponašali tako.

Odjahao je do školske zgrade, nalazila se na kraju ulice.

Grace ga je, očigledno, očekivala. Djecu je poslala na kratak odmor u školskoj dvorište. Stajala je pod hrastom pokraj zdenca.

Pripadala je među žene čija se ljepota u potpunosti uočava tek onda kad ih čovjek dobro upozna. Na njoj se moglo primijetiti da je u brizi zbog Teda. Izražavala je to čak i svojim smiješkom. Pa ipak, ta zabrinutost bila je sastavni dio njene ljepote.

Johnny je sjahao i prišao joj, a ona mu pruži u susret obje ruke. Uze je za ruke i privuče k sebi. Ja sam ostavio konja da malo pase; nisam htio prisustvovati njihovu razgovoru.

Nekoliko puta pogledao sam prema njima. Stajali su tijesno jedno uz drugo i još uvijek se držali za ruke. Propovjednik joj je govorio ozbiljnim tonom.

Privukli su i pažnju djece. Stajala su i zurila, poput teladi iza ograde na pašnjaku.

Možda se vjetar odjednom preokrenuo, izmijenio smjer. Ili je Johnny iznenadno govorio glasnije. I ne htijući to, čuo sam kako je rekao:

— Možda bih ga i bez revolvera doveo k pameti, kako smo naumili, Grace. No sada se više ne mogu izlagati opasnosti, jer će Ted sa mnom.

Odjednom mi se učinilo kao da su oboje stigli na kraj jednome snu. Kao da su se probudili u jednome svijetu koji se uvelike razlikovao od njihovih želja. Vidio sam kako je Johnny naglo sagnuo glavu i poljubio Grace. A čuo sam i onu priglupu pačurliju kako hihoće, iako u tom prizoru nije bilo ničega na što bi se moglo zahihotati.

Vidio sam kako se Grace oslobodila Johnnyjeva zagrljaja, prešla ulicu i ušla u Perkinsovu kuću, gdje su stanovale učiteljice. Kad je ponovno izašla, držala je u ruci pojas s revolverom i mecima. Prešla je ulicu i pružila Johnnyju pojas s oružjem. Znao sam da je to onaj isti pojas što ga je imao kad je, onako ranjen, dojahao u dolinu. Od onda ga nitko u dolini nije vidio s oružjem.

Čuo sam kako je rekao:

— Pripazit ću na njega, Grace. Možda tako mora biti!

Opasao je pojas. Tamnosmeđe mrlje Johnnyjeve krvi još su se jasno razabirale na koži. Odjednom se osjetih starim i bespomoćnim... Primijetio sam i pogled Grace Beaumont što je značio svršetak jednog sna. Sjetio sam se svoje žene. Pomislih na ljubav što su je ono dvoje ljudi osjećali jedno za drugo... na ljubav što je danas možda završila.

Prijahao sam ogradi.

— I ja ću poći Johnny — rekoh mu.

— Nisam to zahtijevao od tebe — uzvrati mi hladno.

— Ne možeš me spriječiti.

Odjahasmo natrag. Sve smo ljude zatekli napolju. Ted Beaumont je već uzjahao. Nacerio se, ali ne više tako bezobrazno kao prije.

— Aha... Luke te nije ispuštao s oka, propovjedniče!

Odjednom se sažalih na tog mladića. Ted je za mene bio samo prokleti početnik koji se htio poigrati s oružjem. Svrbjeli su ga prsti. Češće sam primjećivao te znakove. Oružje u ruci mladića koji se još nije sasvim osušio iza ušiju opasna je stvar. Zapitao sam se nije li Johnny iskusio isto što i Ted... potrebu za oružjem, neodoljivo iskušenje da se njime poigra.

— Upamti jedno, mladiću! — reče Johnny odmjeravajući Teda hladnim pogledom. — Od sada pa nadalje zapovijedam ja... razumiješ li? Ravnaj se prema tome... ili ćeš ostati ovdje!

Primijetio sam kako se mladić lecnuo. Pa ipak, oružje što ga je Johnny opasao, kao i ta čudnovata promjena što se prema svemu sudeći zbila u propovjedniku, držali su ga u stezi. Međutim, više nije mogao odustati a da ne izgubi svoj obraz.

— Hajd'mo... što nas zadržava? — zapita Ted.

— Ništa! — odreže Johnny. — Upravo ništa...

* * *

Ovce su podsjećale na prijavu mrlju što se razlila brežuljkom. Tek kad smo Johnny, Ted i ja pojahali uzbrdo, poprimile su oblik, a mrlja se raspala na pojedine skupine. Sada smo već raspoznavali i pastire: ljude oslonjene na štapove, s psima pred nogama. Psi su dahtali, isplaženih jezika. Nisu nas primijetili još samo oni pastiri koji su drijemali pod stablima.

Iz logora Corbyja Lanea još nas nisu mogli primijetiti, jer su logorovali iza brda. Ted se okrene k meni. Smješkao se... napola razmetljivo, napola uljudno. Pa ipak, uz krajičke njegovih usana mogle su se zapaziti bijele mrlje na koži. Znao sam da je svo vrijeme kradom promatrao Johnnyja Calaverasa.

A Johnny je samo skinuo rukavice i pomakao revolver u odgovarajući položaj. No, i to je bilo sasvim dovoljno. Više nije bio propovjednik, kakva sam ga upoznao. Njegova desnica se opustila, kao da je slomio ruku u laktu.

Johnny Calaveras je revolveraš... vidjelo se to tako jasno kao da je na košulji imao prikopčanu potjernicu...

Promatrao sam kako je otvorio i stisnuo desnu šaku, a onda ukočio prste i pomicao ih amo-tamo. Pripremao ih je za posao što ga već dugo nisu obavljali. Primijetio sam kako su se Tedove usne počele pomicati; nesumnjivo, obuzeo ga je strah. I ja sam ga jadared osjetio.

Ujahasmo u jednu usjeklinu. Odavde više nismo vidjeli ovce. Johnny Calaveras zauzda konja. Nije gubio suvišnih riječi:

— Dobro poznam Lanea. Mogu ujahati u logor a da ne zapucaju na mene, no ne znam hoće li to pomoći. Učinit ću tako, unatoč svemu... — Sada mu glas izgubi oštrinu. — Dođe li do borbe, htio bih da prednost bude na našoj strani.

Pogleda Teda. U glasu mu se mogao razabrati prizvuk hladnoće i odlučnosti kao da razgovora s čovjekom kojega je već otpisao. Osjećao sam se kao da se preda mnom otvara grob.

— Revolveraš koji želi ostati na životu — reče Johnny — ne otkriva svom protivniku ni najneznatniju slabost. Luke, odjahat ćeš dalje ovom usjeklinom i približiti se logoru sa stražnje strane. Napni uši i ne miješaj se prije negoli ti dam znak. Zapucam li ja, ni ti se ne moraš sustezati!

Mislim da je htio pokazati Tedu kako borba revolverima nema ničeg junačkog u sebi. To je surova borba, u kojoj se nastoji samo preživjeti. Takva borba ne pozna nikakvih obzira niti viteštva.

Pogledao sam mladića, da vidim je li shvatio.

Ništa nije shvatio. Zapazio sam to po njegovim očima, iz kojih je sijevao pomalo optužujući pogled. Samo bijele mrlje oko krajičaka usana malo su se povećale.

— Treba li da jašem s Lukeom, kako bih ga zaštitio? — zapitao je.

— Nipošto! — odsiječe Johnny. — Jahat ćeš sa mnom. Luke te možda ne bi mogao zadržati kad pokušaš pobjeći!

Da, to je bila zaušnica, ali proračunata zaušnica! Jer, Ted će sada nasto-

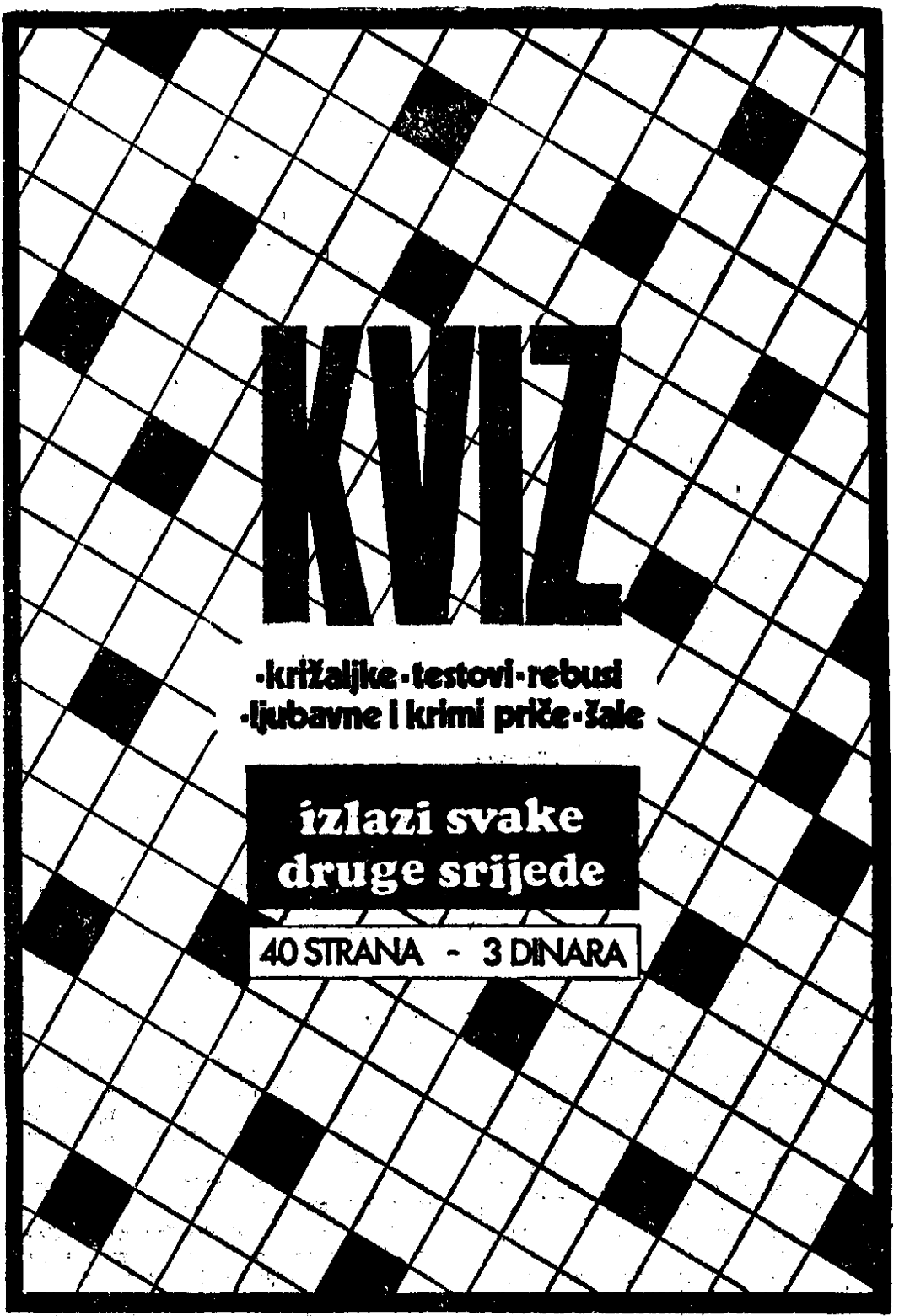
KVIZ
·križaljke·testovi·rebusi
·ljubavne i krimi priče·šale
izlazi svake
druge srijede
40 STRANA - 3 DINARA

jati pod svaku cijenu steći priznanja. Malo se bojao, no gnjev zbog Johnnyjeve primjedbe djelovat će poput injekcije koja će mu dati novu hrabrost.

Odjahao sam dalje usjekom i pripazio da ne budem primijećen. Johnny i Ted pojahaše preko grebena, ravno u logor.

Sreća je bila na mojoj strani. Točno sam raspodijelio vrijeme. Pojavio sam se iza logora kad su Johnny i Ted s prednje strane ujahali u logor. Trojica muškaraca koji su bili okupljeni ispod hrasta nisu ni naslutili moju prisutnost: bili su sasvim zaokupljeni promatranjem Johnnyja i Teda. Mogao sam sasvim mirno sjahati i zavući se u grm kojih petnaestak metara udaljen od one trojice.

Jedan od njih prije je nalikovao pastiru negoli ubojici. Međutim, desnicu nije odmicao od korica s revolverom, iako se opušteno naslonio na stablo.

Drugi je bio snažan kao bik. Imao je surovo, široko lice, čupavu kosu, plave usne i dva ukrštena redenika preko širokih prsa.

Treći je bio tanak poput letve. Isprva sam mislio da je to Corby Lane. Košulja mu se nabrala na povjetarcu što je ovdje gore pirkao. A kad bi mu vjetar strgnuo košuljú s tijela, zacijelo bih ugledao rebra što ih je samo koža držala na okupu.

— Namjeravate li samo proputovati — poviče on — ili nešto želite od nas?

— Htio bih razgovarati s Corbyjem Laneom — uzvrati Johnny Calaveras.

Gotovo neprimjetno mršavko promijeni položaj. Osjetio sam kako se moj kažiprst nesvjesno, sasvim nagonski stegao oko otponca.

— Corby uživa podnevni odmor — reče mršavi. — Kažite mi o čemu želite razgovarati s njime.

— Pričekat ću Corbyja — reče Johnny sa smiješkom... onim hladnim, tankim smiješkom.

Već sam češće bio svjedokom takvih prizora. Mršavko je promatrao Johnnyja, pa je primijetio iste znakove kao i ja. Uočio je što znači Johnny s oružjem u koricama, ili barem što je nekoć značio. Bio je dovoljno mudar i nastojao je dobiti na vremenu. Bilo je sasvim očito da neće doći do brzog revolveraškog dvoboja. Obojica muškaraca su i te kako dobro znali kakve rane može prouzročiti tane promjera 0,45.

— Možda ćete dugo čekati. — Mršavko hitro pogleda prema šatoru što se nalazio pokraj vatre podno hrasta.

— Imam vremena — uzvrati Johnny.

Preostala dvojica stajali su po strani; razgovor su prepustili mršavku. Johnny i mršavko su se naprosto međusobno opipavali, čavrljali i pri tome tražili slaba mjesta protivnika. I to bi potrajalo još neko vrijeme, sve dok Johnny ne bi pronašao neku rupu u »oklopu« onoga drugog, da se nije umiješao i Ted.

Bio sam toliko zaokupljen rječitim peckanjem između Johnnyja i mršavka da sam mladića gotovo zaboravio. Do sada se ponašao sasvim razumno i svaki bi glupan shvatio na što je Johnny ciljao. On bi revolveraše povlačio za nos sve dok se Corby Lane ne bi pojavio napolju. Prema tome, ipak sam potcijenio propovjednika.

— Samo trošimo vrijeme, propovjedniče — odjednom će Ted.

Sve oči osim Johnnyjevih usmjerile su se na Teda. Johnny se ukočio.

— Ovdje ja zapovijedam — reče.

— Suviše govoriš, propovjedniče — uzvrati Ted. — Došli smo ovamo pe bismo li odagnali ovce. Moj se govor razlikuje od tvoga!

Tedova ruka klizne prema dolje, pomalo nezgrapno, i stisne se oko drška revolvera. Još se uvijek u potpunosti sjećam svakog pokreta, pa ipak, u onom sam trenutku postupio sasvim nagonski. Iskočio sam iz grmlja, s puškom o boku i povikao neka podignu ruke. Zapazio sam kako se mršavko naglo spustio k tlu, gotovo izvukavši revolver iz korica. Tada je Johnny zaplovio zrakom i spustio se na Tedova ramena.

Mladić je naprosto izbačen iz sedla, kolt mu je kliznuo iz korica i pao u travu.

Mršavku sam zabio kundak karabinke u križa. Zastenjao je od boli i pri tom ispustio držak svog oružja.

U međuvremenu Johnny se opet našao na nogama, s oružjem u ruci. Usmjerio ga je prema šatoru pod hrastom, dok je drugoj dvojici dobacio pogled pun prijetnje.

Johnny nije ni najmanje brinuo za Teda. Samo mu je doviknuo preko ramena:

— Kad već bezuvjetno moraš držati oružje u ruci, onda podigni svoju pucaljku i drži u šahu onu dvojicu tamo!

Ted se šutke sagnuo i podigao oružje, a onda ga usmjeri prema onoj dvojici, kako mu je Johnny naredio.

Znao sam što se u mladiću odigrava i najradije bih ga položio preko koljena i naprašio mu tur. Johnny je bio u pravu. Mladić je upravo ludovao... na svaki se način htio poigrati revolverom. I, zacijelo bi uspio u svom naumu da nije umišljao kako je veliki revolveraš. Neobično me radovalo što nije dospio tako daleko. I sada je naprosto stajao i borio se da dođe do daha... lica blijeda poput kravljeg sira. Na trenutak se učinilo da će mu popustiti koljena.

Tjelohranitelji su podigli ruke uvis, a ja sam im prišao s leđa i oduzeo oružje.

Mršavko se nasmije vrištavim i podrugljivim smijehom.

— U gradu iz kojega ja potječem — dovikne — zacijelo ne bi doživio toliku starost, žutokljunče!

Ted je nešto progutao, no njegov revolver bio je usmjeren prema mršavku.

Johnny je u međuvremenu prišao šatoru. Revolver je zadržao u ruci, a šatoru je prilazio tako tiho da se nije čuo nikakav šum. Kad se našao tik kraj ulaza, odmaknuo se naglo u stranu i poluglasno doviknuo:

— Izidi, Corby! To sam ja, Johnny Calaveras!

Pola šatorskog krila na ulazu odmaknulo se u stranu i muškarac je izišao. Bio je podebeo i dežmekast, oblikom je nalikovao bačvi. Oči su mu bile blijedoplave, a koža tako bijela kao da nikada nije bila izložena suncu. Podsjećao me na dobro uhranjenu zmiju koja je predugo živjela u tami.

Zastao je na debelim nogama, i zurio u Calaverasa, dok je vršak njegova jezika klizio amo-tamo između debelih usana kao da će nešto prosiktati.

— Zar si to doista ti, Johnny? — zapita naposljetku.

— Želiš li me opipati, Corby? Želiš li osjetiti da sam od krvi i mesa?

— Johnny, mislio sam...

— ... da sam mrtav — dovrši Johnny rečenicu. — Inače bih već odavna došao da te slistim... to si htio reći, zar ne?

Lane pogleda prema svojoj tjelesnoj straži, koja se nalazila pod drvećem... ispred moje puške i Tedova revolvera. Uočio sam da je Corby samo komad sala kad se pokraj njega nisu nalazili njegovi topovi iz kojih je proizlazila njegova snaga.

— Johnny — reče on — sve je ono bila zabuna, tragičan slučaj!

— Zabuna... — uzvrati Johnny Calaveras. — Zabuna koju si sasvim namjerno prouzrokovao, Corby. Namjestio si stupicu, a Steve i ja smo uletjeli.

Za mene su to mahom bile nepoznanice. Primijetio sam samo kako Corbyjev glas više ne podrhtava toliko kao u početku.

— Pa dobro — reče Lane — nije bila zabuna, već sve unaprijed zamišljeno. No, ja nisam kriv za taj plan. Steve ga je smislio. Dozlogrdilo mu je tvoje zapovijedanje. Tvoje propovijedi došle su mu preko glave!

Izraz Johnnyjeva lica sada nije odavao ništa drugo do bezobzirnosti i nesmiljene mržnje. Sada ću vidjeti kako će umrijeti jedan čovjek, pomislio sam u tom trenutku.

Johnny Calaveras je sada bio čovjek bez duše i srca. Usne su mu se kruto zategle preko zubi, a kažiprst skvrčio oko otponca. Primijetio sam graške znoja na njegovu čelu. Vidio sam kako se bori da ne bi previše stegnuo kažiprst. Glas mu je podsjećao na siktanje:

— Lažeš! Steve uopće nije znao što si naumio. Naredio si mu da napadne moj logor, a on je uradio što si mu zapovijedio, jer je bio plaćen za to... Trebalo je da netko posvršava tvoje opasne poslove. A učinio je to i zato što se rado borio. Na tome si izgradio svoju zamisao. Njemu si učinio medvjeđu uslugu, a moji mladići i ja postali bismo tako meta svih nastojanja što su ih uzgajači stoke usmjerili na tvoj trag. U tami on nije mogao uočiti da je napao moj logor... a ni ja nisam mogao znati da Steve vodi napad protiv mene. Obojicu si nas odveo u sjenu, Corby. Htio si se riješiti i Steves i

mene, a znao si da je to jedina mogućnost.

Ponekad i slabić može pokazati hrabrost suoči li se sa smrću. Corby Lane je to pokazao. Ramena su mu se ukočila, a pogled čvrsto uperio u Johnnyjeve oči.

— Pa dobro — reče popustljivo mirnijim i opuštenijim glasom. — U pravu si. Bilo je upravo tako. Moja zamisao je bila dobra. Steve je mrtav. One noći pogodilo ga je jedno tane ravno među oči. — Na mjesečavu licu Corbyja Lanea pojaviše se debele graške znoja, ali je u njegovu glasu bilo više čvrstine i samopouzdanja. — Možda si ti ispalio metak, Johnny, koji je ubio Stevea. — Sada se u glasu začuo posebni prizvuk... kao da vreba: — Jesi li pomislio na to, Johnny?

Bez obzira na dvosmislenost koja se mogla kriti u tom pitanju, jedno je bilo jasno: Lane je uzvratio udarac svim snagama što ih je u tom trenutku mogao pronaći. Razabrao sam to po izrazu Johnnyjeva lica. Ugasile su se one iskre u njegovim očima. U njima sam sada vidio samo beznađe i prazninu. Ramena su mu se opustila, a oko usta su se pojavile dvije duboke bore.

— Da — potvrdi Johnny — pomislio sam na to. A isto sam tako razmišljao i o tome kako će biti kad se ti nađeš ispred mog revolvera i kad ti satjeram tane među oči.... Tada mi je na um pala jedna druga misao!

— Doista me nije teško pronaći — uzvrati Corby Lane.

Učinilo mi se da je Lane stekao određenu prednost; prema svemu sudeći, ova dvojica se nisu samo dobro poznavali; jedan je drugoga poznavao bolje negoli samoga sebe. Corby Lane je znao slabost u Johnnyjevoj prirodi.. slabost koja bi za revolveraša mogla biti sudbonosna. Tada sam povjerovao da znam koja je to slabost bila. Lane je znao da je Johnny čovjek koji neće olako povući otponac; znao je da traži razloge i postavlja pitanja. A to je za revolveraša bila po život opasna osobina. Corby je smjerao na to da se Johnny upita: Isplati li se ubiti drugoga čovjeka? Štoviše, Lane je računao s time da si je Johnny već postavio to pitanje.

Ja sam znao da je to sasvim točno; da nije tako, ne bi postao čovjek kojega smo mi poznavali pod nadimkom »propovjednik«.

— Zašto nisi došao da me ubiješ, Johnny? - zapita Lane po drugi puta.

— Zato što sam otkrio kako ću te doista pogoditi, Corby. A sada ću te pogoditi u mjesto na kojemu će te to doista zaboljeti. Hoću onaj pojas s pretincima za novce što ga uvijek nosiš oko svoje masne trbušine. Bez novca kojim možeš kupiti i platiti svoje tjelohranitelje, ti ćeš doista biti samo jedna masna ništica. Tako velika ništica da se doista ne bi isplatilo ubiti te, Corby!

— Ako je to razbojnički prepad... zašto to odmah ne kažeš? — poviče Lane. Pri tome je nastojao da mu glas zvuči što prezirnije. — Nisko si spao, Johnny!

— Smiješno je što mi to ti kažeš. Hoću tvoj pojas s novcem... no želim i više, Corby.

— Zaboravljaš na zakon, Johnny! — podrugljivo će Lane. — Dvoboj revolverima šerif će ubrzo zaboraviti... ali razbojnički prepad neće!

— Onda pođi k šerifu i požali mu se. Postupiš li tako, i ja ću poći k šerifu. Sud se još uvijek pita što je bilo s onom šestoricom vojnika koji su tako iznenadno nestali... šestorica vojnika koji su bili zaduženi da čuvaju blagajnu jedinice. A pitaju se i to kamo je nestala blagajna.

Primijetio sam iznenađenje na Laneovu licu, a onda i silno zaprepaštenje. Sada sam znao da je Johnny iščeprkao nešto iz Corbyjeve prošlosti za što je potonji smatrao da je već odavna zaboravljeno.

— Ne možeš to natrpati na moja leđa! — uzvikne Lane. — Dogodilo se to prije nego što smo se nas dvojica upoznali! Nemaš pojma o tome što se tada dogodilo!

— Uistinu? — naruga se Johnny. — To se dogodilo kad ste Steve i ti već bili dobri znanci. Možda mi je on o svemu ispričao, pa čak i pismeno potvrdio. Možda je to toliko tištilo Steveovu savjest da mi je to morao povjeriti!

Promatrao sam masnu trbušinu. Borio se sa samim sobom, grozničavo tražio neku pametnu odluku. Nije znao blefira li ga Johnny, ili doista raspolaže dokazima koji bi mu mogli nama-

DJEVOJKE!

tina
JE REVIJA ZA NAS

tina
JE REVIJA SA STRIPOVIMA

tina
PIŠE O NAŠIM RADOSTIMA

tina
PIŠE O NAŠIM BRIGAMA

tina
PIŠE O NAŠIM TAJNAMA

u TINI ćeš naći sebe

u sebi ćeš naći TINU

knuti cmču oko vrata. Primijetio sam da se Corby Lane pribojava posljedica. Međutim, pokušao je protuudarcem:

— Ako ti je uistinu sve poznato, morao bi znati i to da je i Steve sudjelovao u tom pothvatu. Sam si to priznao.

— Pravilno! Međutim, Steve je mrtav i ne mogu ga objesiti. A tebe će objesiti sa zadovoljstvom! I tako će te [illegible] ostaviti na užetu dok ti sva mast ne iscuri iz vrata!

— Što hoćeš od mene, Johnny? — zapita Lane sasvim promuklim glasom. Bojao se poput premlaćena psa.

— Tvoj novac... sve što imaš uza se. Nazovimo to zaostatkom plaća što ih duguješ Steveu i meni. A nakon toga ćeš otjerati ovce iz doline i ostaviti ih da pasu na planinskim pašnjacima. Tada ćeš, vjerojatno, doživjeti slom. Meni će to biti samo pravo, a i Steveu bi bilo... da je živ. A jednoga ćeš se dana zaboraviti i reći ćeš nešto što ne bi smio. Tada će vlada znati tko je svojedobno ukrao mule s novcem za plaće. Duboko sam uvjeren da će osvanuti dan kad nećeš moći šutjeti. Međutim, dospije li mi do tada do ušiju kako Corby Lane opet tjera ovce tuđim područjem, ili se bavi nepoštenim poslovima, pobrinut ću se da te i ranije uhvate. A sada mi dodaj pojas s novcem!

Naposljetku su i revolveraši koji su bili plaćeni kao Corbyjevi tjelohranitelji, uvidjeli da će njihov poslodavac izvući kraći kraj. I meni je to bilo jasno; sve sam to zamijetio i istodobno promatrao Johnnyja. Zapitao sam se ima li Johnny doista dovoljno dokaza da dovede Lanea do vješala; sasvim se jasno razabiralo da i Corbyja muči isto pitanje. Zapazio sam i to kako nikada neću saznati istinu; jer, Corby Lane se nije upuštao ni u kakav rizik. Johnny ga je pobijedio.

Lane otkopča teški pojas s novcem sa svoje debele trbušine i pruži ga Johnnyju Calaverasu.

Mršavi revolveraš ispljune kroz škrbave zube.

— Ti si, dakle, Johnny Calaveras. Čuo sam već o tebi.

— Potjeraš li ovce u dolinu, još ćeš više čuti o meni! — uzvrati Johnny.

— Ne bih to htio osporiti — reče mršavko — Samo, neću biti ovdje da bih to doživio. — Hitro je pogledao prema oružju što sam ga ja bacio u vatru. — Kad završiš sa mnom i mojim mladićima — nastavi — brzo ću se lišiti svake sjećajnosti. — Letimičnim pogledom okrznuo je pojas s pretincima za novac kojim se Johnny upravo opasavao. — Mi ne radimo za čovjeka koji nema novaca.

• • •

Prilikom povratka u grad, sa strane sam promatrao Teda. Lice mu je bilo silno ozbiljno i nekako okrenuto prema unutra. Stidio se. Osjećao sam da razmišlja o tome kako je prilikom rasprave s Laneom ispao budala. U tih ciglih nekoliko minuta mladić je mnogo naučio.

Možda je propovjednik vjerovao da nam duguje neko objašnjenje. No čovjek bi prije stekao dojam da je htio podučiti Teda kako izgleda životna stvarnost.

Propovjednik progovori vrlo kruto, gledajući preda se:

— Nekoć sam radio za Corbyja Lanea, u Novom Meksiku. Tada se tamo ratovalo... za stada i pašnjake. A svatko tko bi tada tamo prihvatio posao, istodobno je preuzeo dužnost ubojice.

Kad je nastavio govoriti, imao sam osjećaj da tek nešto glasnije razmišlja. Zapravo, to i nije bilo namijenjeno slušateljima.

— Steve je već radio za Corbyja... Smatrao sam da je najbolje ako se pridružim Steveu.

Odjednom mu je, čini se, otežao jezik i ja sam ga zapitao:

— A taj Steve... je li ti bio dobar prijatelj?

U njegovu se glasu opet pojavi onaj beskrajni umor nekadašnjeg propovjednika kad je prošaptao:

— Steve je bio moj brat. Bio je mladić kojega bi zasvrbjeli prsti čim bi ugledao revolver.

To me pogodi poput udarca kovačkog čekića. Sa strane pogledah Teda. I on se zapanjio čuvši te riječi. Pomislio sam na Johnnyja Calaverasa, mirna i tiha čovjeka što smo ga mi nazivali propovjednikom, koji je morao živjeti s mišlju da je možda usmrtio vlastitog brata kad im je ono Corby

Lane obojici postavio stupicu. Sada sam znao i to zašto se Johnny tako ogorčeno borio sa samim sobom kad je svoj revolver uperio u Corbyja Lanea i nije povukao... unatoč svemu. Sada sam znao zašto je Laneu poklonio život. Na svoj način potvrdio je samoga sebe time što je savladao prošlost. Poravnao je dug što ga je nametnuo samome sebi! A sada sam saznao i zašto se Johnny Calaveras i Grace Beaumont nisu vjenčali.

— Nekoć sam se silno ponosio brzinom kojom sam izvlačio oružje — nastavi propovjednik savršeno mirnim glasom. — Međutim, mora li čovjek ostatak svog života proživjeti s pitanjem nije li ustrijelio vlastitog brata, onda je to previsoka cijena za tu vrst ponosa!

Promatrao sam Teda Beaumonta. Bio je sasvim blijed.

Kad smo se vratili pred salun, svi su građani bili na ulici. Stajali su i pogledavali u dolinu, u smjeru juga. Čela im više nisu bila nabrana od briga. Znao sam da su stada ovaca otjerana gore, na planinske pašnjake.

I Grace je bila tu; kad je pogledala Johnnyja i Teda, a da ništa nije upitala znala je da su se ta dvojica voljenih ljudi naposljetku razumjeli. Znala je i to da je Johnny za sebe izborio pravo na novi život.

Sada sam i ja shvatio zašto je ljubav između Johnnyja i Grace bila toliko nepokolebljiva. U Johnnyjevoj prošlosti nije bilo ničega za što Grace ne bi znala; to ih je međusobno poznavanje povezalo, no istodobno i odvojilo. Jer, Johnny nikada ne bi zaprosio djevojku kad ne bi znao da je naposljetku svladao svoju prošlost; zaprosio ju je tek u trenutku kad je došao do saznanja kako se može boriti a da pritom ne ubija.

Johnny je sjahao i pri tome na trenutak dotakao rame Teda Beaumonta. Vidio sam kako je Ted upitnim pogledom okrznuo pojas s novcem oko Johnnyjeva struka. Primijetio sam kako se Johnny nasmiješio naslađujući se pri tome, a onda je otkopčao pojas i dobacio ga jednom farmeru iz doline Rincon.

— Eto — reče Johnny — to vam šalje Corby Lane. Nada se da je to dovoljno kako bi se isplatila odšteta za štetu što su je njegove ovce načinile vašim usjevima.

Tada se okrene Tedu. Primijetio sam kako se mladić lecnuo; zacijelo je pomislio da će ga zateći kazna što ju je zaslužio. No, propovjednik će mu:

— Tede, želiš li još uvijek presaditi hrast ispred tvoje kuće, sutra ti mogu pomoći.

— Puno ti hvala, Johnny! — Mladić se pokušao nasmiješiti.

Johnny uze Grace pod ruku, pa se zajedno udalje ulicom...

• • •

Prije deset godina napustio sam dolinu. Johnny i Grace već su odavna bili u braku, još su uvijek zaljubljeni i sveudilj se čudeći kako dobar može biti svijet... ponekad.

Ted. Beaumont je oženio moju najstariju kćer, Lucy. Ted je dobar, vrijedan čovjek. Inače se u dolini ništa nije izmijenilo. Johnnyja Calaverasa ljudi još uvijek nazivaju propovjednikom.

Doista je nevjerojatno koliko se poštovanja može unijeti u sasvim običan nadimak...

DOSAD IZAŠLI ROMANI NOVE SERIJE »LASO«

17. U. H. Wilken: SUSRET NA RIJECI
18. S. F. Scott: NOĆ STRAHA
19. U. H. Wilken: STOTINU DOLARA ZA BANTOCKA
20. J. F. Beck: ZVIJEZDU TREBA ZARADITI
21. L. Martin: COVJEK ZVAN TORNADO
22. M. Nichols: LOV NA WILMORA
23. E. M. Rhodes: PROŠAO JE OVUDA...
24. W. C. Macdonald: PETORICA ZA WALCKOTTA
25. W. O'Connor: JUBEJEVA ZAKLETVA
26. L. L'Amour: PAKAO PAPAGA
27. H. S. Sharon: KAD JE DOŠLA MEĆAVA
28. J. Kirby: OPASAN POKLON
29. L. B. Patten: PUSTINJA KOJA UBIJA
30. H. S. Sharon: PROKLETI RANČ
31. V. D. Overholser: IZGUBLJENO POVJERENJE
32. W. O'Connor: ZAMKA ZA KRADLJIVCE STOKE
33. R. Beakson: POMAHNITALI RANCER
34. D. J. Stevens: NOĆ OBRAČUNA
35. L. L'Amour: UKROĆENA ZEMLJA
36. W. R. Cox: DJEVOJKA S ISTOKA
37. H. S. Sharon: CRNI ORAO
38. Tom West: SAMO MOJ PIŠTOLJ
39. Scott F. Scott: ALABAMA
40. H. S. Sharon: PODVALA BILLA JACKSONA
41. Louis L'Amour: BEZDUŠNI VODIČ
42. W. O'Connor: OPASNI DOŠLJAK
43. W. O'Connor: OSAMLJENI ŠERIF
44. U. H. Wilken: PROKLETI ŽIVOT
45. S. H. Sharon: NAPAD NA KOČIJU
46. J. F. Beck: U IME ZAKONA
47. L. L'Amour: VISOKI STRANAC
48. L. L'Amour: OBRAČUN U PRERIJI
49. S. C. Lawrence: VRELI DAN U BUFFALU
50. P. Hangster: POVRATAK
51. J. F. Beck: OLOVO PRAVDE
52. Hal Warner: TRAGOVI U PUSTINJI
53. G. A. Lutz: PUCNJI U PRAZNO
54. E. Jones: NEUSTRAŠIVI ŠLADE
55. L. L'Amour: ZLATNA PLANINA
56. H. Hatten: SMRTONOSNI POKOLJ
57. T. West: TEKSAŠANIN
58. E. Jones: SMRT SVIM IZDAJICAMA
59. W. O'Connor: KANJON SMRTI
60. L. L'Amour: KLAN SACKETTOVIH
61. D. Dean: OŠIŠANA OSVETNICA
62. D. Dean: VATRENA OSVETA
63. J. Gilmoor: LOV NA SVJEDOKE
64. C. Hunter: ALI TADA SE POJAVIO ŠAM
65. F. Glaser: VRIJEME OBRAČUNA

U PRIPREMI:

66. F. Short: NI PAKAO ME NEĆE

KOD VAŠEG PRODAVAČA NOVINA

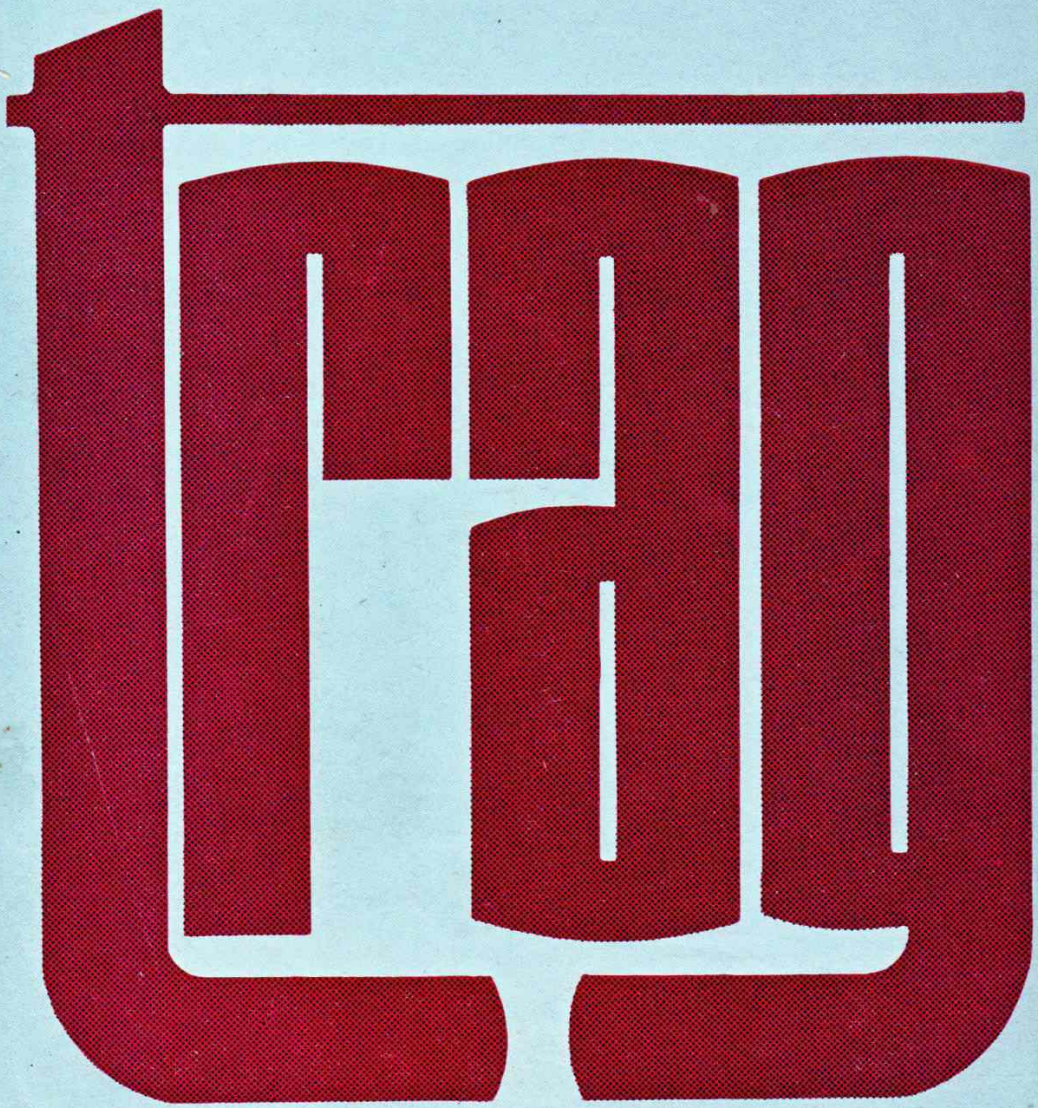

BIBLIOTEKA KRIMINALISTIČKO
– LJUBAVNIH ROMANA